Părintele Galeriu: "Recunoscînd Bisericii Ortodoxe Române titlul de «Biserică Naţională», recunoaştem şi poporului român titlul de supremă cinstire de a fi ortodox."

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL IX
Nr. 10/106
Octombrie 1999
16 pag. - 5000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANȚA, ELVEȚIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

BISERICA NAȚIONALĂ

Legitimitatea titulaturii de "Biserică națională" pentru Biserica Ortodoxă Română unii poate că pur şi simplu nu o înțeleg, fie din slăbiciunea minții, fie din puținătatea cunoştințelor; alții o înțeleg, dar oportunismul este mai puternic şi atunci se conformează anumitor comandamente ideologice sau anumitor stereotipuri din lumea occidentală, aşa cum mai ieri făceau ascultare față de dogmele ideologice emanate din Uniunea Sovietică: aşa e omul, bietul de el, slab şi ispitit să stea "sub vremi", cum zicea cronicarul. Dar mai sînt şi alții – sărmanii de ei, Dumnezeu să-i ierte! – care s-au învechit în sminteală şi li s-a întinat lor şi cugetul, şi inima; aceştia cred că sînt stăpînii adevărului împotriva lui Dumnezeu, răstălmăcind totul şi smintindu-i şi pe alții, cu raționamente şi vorbe meşteşugite...

De unde ar trebui să pornească o astfel de discuție? Desigur, de la *nație* sau *națiune*, de unde derivă cuvîntul *național*. Este națiunea o *realitate* sau o simplă *convenție*? Este națiunea *de la Dumnezeu* sau *de la oameni*? Şi atunci, dacă națiunea este o convenție omenească, ea are o valoare relativă, ca toate lucrurile omeneşti; dar dacă este realitate rînduită de Dumnezeu, atunci ea face parte din ordinea creației dumnezeieşti, este bună în sine, iar a o nega sau a o disprețui e o lucrare cel puțin nedreaptă.

La noi, pe vremuri, se limpeziseră aceste lucruri, mai ales prin osteneala a doi mari teologi: Nichifor Crainic (*Puncte cardinale în haos* şi *Ortodoxie şi etnocrație*) şi Dumitru Stăniloae (*Ortodoxie şi românism* şi *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*). Pentru gîndirea şi sensibilitatea ortodoxă, națiunile, națiile, neamurile, entitățile etnice, sau oricum le-am spune, nu numai că sînt realități şi nu convenții, dar ele nu au doar realitate istorică sau biologică, ci şi realitate divin-transcendentă şi morală. Prin urmare, specificul național, toate determinațiile care țin de o anumită ființă națională, nu sînt ceva inventat – nici interesat, nici dezinteresat – ci ceva dat, concret, obiectiv. Desigur, acolo unde o națiune, în cadrul unui stat național, este majoritară, acest fapt este firesc să se reflecte în toate. Părintele Arhiepiscop Bartolomeu Anania are dreptate cînd zice: "Dacă există stat național, trebuie să existe şi Biserică națională", adăugînd că Biserica Ortodoxă Română *este* Biserică națională indiferent de opoziția unuia sau altuia. Altfel spus, nu se poate aboli o realitate de fapt printr-un decret ideologic; ea poate fi cel mult pusă între paranteze, ca-n cazul abuzurilor comuniste, dar nu des-ființată.

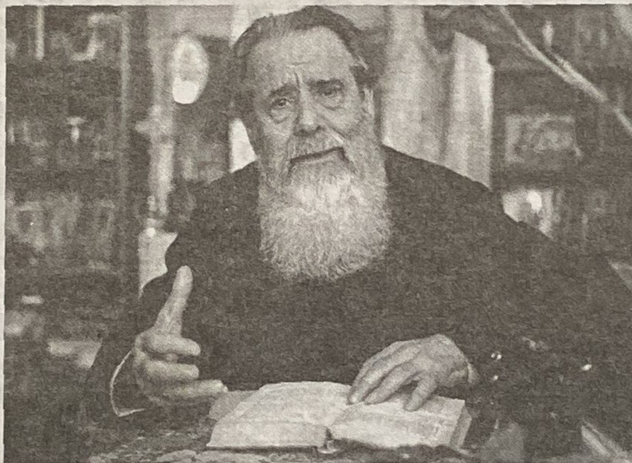
La unii dintre noi se constată un fel de tendință luciferică: nu Tu, Doamne, ci "Eu"! Iar ideologiile contestatare ale tradițiilor şi realităților îşi creează şi nişte scheme de gîndire, şi nişte limbi de lemn; anumite lucruri sînt exaltate tendențios, altele sînt aprioric respinse. La fel şi în ce priveşte cuvintele. *Națiune*, *național*, *naționalism* intră în categoria cuvintelor condamnate în mod pripit, pentru că, vezi Doamne, "nu se mai poartă"!

În realitate, totul e mai simplu decît pare, pentru orice gîndire sănătoasă: aşa cum un om depozitează în memoria lui o anumită experiență de viață, în funcție de care îşi modelează personalitatea, tot aşa şi neamurile sînt legate de o tradiție proprie, care se reflectă în specificul lor, şi individual, şi comunitar. Umanitatea răspunde – a răspuns dintotdeauna – chemării lui Dumnezeu într-o formă sau alta. Întrucît nu există umanitate pură, necondiționată, ci numai umanitate întrupată în națiuni, răspunsurile sînt diferite, chiar dacă esențial convergente (sau, în orice caz, nu neapărat antagonice). Unii zic că religia este exclusiv ceva din cer, iar

(continuare în pag. 2)

(urmare din pag. 1)

națiunea exclusiv ceva de pe pămînt, așa că între ele n-ar exista punct de întîlnire necesar. Dreapta credință vede însă realitatea în mod *teandric*: cerul și pămîntul comunică prin iconomia harului; nu sunt două niveluri între care să fie o ruptură, ci două vase comunicante, prin voia și prin harul lui Dumnezeu. Hristos, bunăoară, a fost și din cer, și de pe pămînt: *divinoumanitate* ontologic-mântuitoare. Religia cheamă la o existență mai înaltă, dincolo de lumea aceasta în care noi n-avem, zice Apostolul, "cetate stătătoare"; dar ea, religia, lucrează în lume și impregnează lumea. Capătul e dincolo, dar "calea" e aici. Fiind o ordine integrală, ordinea religioasă nu poate face abstracție de factorul "națiune"; pe de altă parte, comunitățile naționale sînt solidare și printr-o anumită comunitate spirituală, istoricește cristalizată și de la sine dominantă. Noi ținem cu toții, prin naștere, de o națiune, iar națiunea – fie ea română, greacă, germană, evreiască, chineză ș.a.m.d. – ține, la rîndul ei, prin tradiție, de o anumită religie. Desigur, un individ poate să opteze pentru o altă religie; națiunea însă, în ansamblu, merge pe linia tradiției ei. Sau uneori, ca în cazul creștinării diferitelor popoare, neamul întreg se poate converti treptat, dar acestea sînt fapte organice, călăuzite de Providență, iar nu rezultate imediate ale conjuncturilor ideologice. Ce frumos spunea un francez, scriitorul Saint-Exupéry parcă, printr-o expresivă metaforă: "Recunosc dreptul Templului asupra pietrelor, dar nu recunosc dreptul pietrelor împotriva Templului; recunosc dreptul Poemului asupra cuvintelor, dar nu recunosc dreptul cuvintelor împotriva Poemului; recunosc dreptul Imperiului asupra omului, dar nu recunosc drepturile omului împotriva Imperiului". Imperiul vrea să zică, aici, comunitatea integratoare, care dă individului un sens transindividual – în ordinea naturală: *Națiunea*, în ordinea supranaturală: *Biserica*. Acestea sînt realități și valori care transcend capriciile istorice și se află într-o tainică interdependență.

Unii invocă, pripit, așa-numitul "filetism". Dar aici nu e cîtuși de puțin vorba de filetism. Filetismul e o marginală problemă bulgărească a secolului trecut. Nici un adevărat creștin nu va pune nu zic națiunea, dar nimic altceva mai presus de Dumnezeu. Cine procedează sau simte altfel, acela nu e adevărat creștin, ci se folosește doar cel mult propagandistic de religia lui Hristos. Naționalul se poate subsuma religiosului, dar nu i se poate supraordona, nici substitui. În cazul nostru, bunăoară, a spune "Biserică națională" nu înseamnă în nici un fel a pune naționalul mai presus de religios, nici a exagera în privința iubirii de neam, ci doar a defini o realitate deopotrivă istorică și curentă, în virtutea căreia tocmai spiritualul înnobilează secularul.

Cît despre raportul firesc religie-națiune, nici chiar în pervertita lume modernă el nu ajunge inactual și nu poate fi abolit. Avem marele exemplu al statului Israel, a cărui organizare este ca și teocratică. Pentru evreul credincios religia nu se poate despărți de naționalitate, iar istoria este de neconceput în afara perspectivei religioase. Sau, uitați-vă la multe din frămîntările lumii contemporane și socotiți în ce măsură sînt determinanți acolo factorii național-religioși: în fosta Iugoslavie, în Irlanda ș.a.m.d. Atît conștiința religioasă, cît și conștiința națională sînt încă vii și lucrătoare în lume.

Este adevărat că, după 50 de ani de îndoctrinare ateistă și în condițiile în care spiritul secularizat din Apus întreține anumite prejudecăți chiar și după căderea comunismului, există, la noi, o anume criză a înțelegerii Tradiției. Există și neînțelegere, există și indiferentism. Tocmai de aceea instituțiile responsabile, în primul rînd Biserica și Școala, trebuie să lucreze temeinic și armonios în sens educativ, catehetic, apologetic, misionar. Tradiția vie trebuie recuperată și reasumată, pornind de la credința în Dumnezeu și de la instinctele sănătoase ale neamului românesc.

Tineretul, mai ales, trebuie să conștientizeze nu doar importanța individuală a relației cu Hristos, dar și măreția apartenenței la cea mai înaltă tradiție spirituală din istorie. Eu aș zice că noi sîntem cu certitudine *creștini*, dar încă și mai precis – sîntem *creștini ortodocși*. Căci ce înseamnă ortodox? *Orto-doxia* este "dreapta credință", plinătatea credinței adevărate și neștirbirea ei, maxima fidelitate față de Revelație; este spiritualitatea creștină în lamura ei cea mai pură. Iar poporul nostru nu doar că a primit creștinismul, dar l-a primit chiar de la nașterea sa, păstrînd Ortodoxia de-a lungul veacurilor, identificîndu-se și străluminîndu-se prin ea, cu mic și cu mare. Pe de altă parte, Ortodoxia nu apare la un moment dat în istorie: ea *este* dintotdeauna, de la Hristos și de la Apostoli. Și este real "firea omului", cum observa adînc Părintele Rafail Noica.

Frații noștri români greco-catolici, pe care o conjunctură istorică i-a smuls de la sînul "Maicii spirituale a poporului român", cum numea Eminescu Biserica noastră strămoșească, zic uneori, dureros, că Ortodoxia ar însemna "cețurile slave"! Eu cred că-ți trebuie mult năduf ca să nu mai vezi altceva decît "ceață" în lumea care i-a dat, printre atîția alții, pe Andrei Rubliov, pe Sf. Nil Sorski, pe Dostoievski sau pe Pavel Florenski! Dar unde erau slavii în veacul întîi, cînd Apostolul Andrei propovăduia printre geți, sau în veacul al IV-lea, cînd străromânii se închinau mai toți Domnului Hristos? Oare, îndărătul "cețurilor slave", nu stă farul de lumină al Bizanțului ortodox și imperial, nu stau Sfinții Părinți ai Răsăritului și toate Sinoadele ecumenice, nu stă marea tradiție mistică a isihasmului athonit, pînă la sacrul geniu "grec" al Sfîntului Grigorie Palama? Cînd s-au așezat pe aici și s-au creștinat slavii, noi aveam deja o tradiție creștină venerabilă, adăpată la izvoarele bizantine. Pînă și conștiința vie a romanității imperiale ne-am păstrat-o prin Imperiul de Răsărit, al bizantinilor care-și spuneau *romei*. Această sensibilitate creștină răsăriteană a făcut ca și cuvintele moștenite de noi din latina populară (iar nu din cea vorbită la Roma și perpetuată ca limbă sacră a Apusului) să fie adeseori transfigurate "ortodox", cunoscînd o altă evoluție decît în Apus: *lumen* (lumină) a dat "lume", *anima* (suflet) a dat "inimă", **conquaero* (cuceritor) a dat "cucernic", ca să mă rezum doar la cîteva exemple.

Că s-a adoptat, circumstanțial și vremelnic, la începuturile vieții noastre statale, slavona ca limbă de cult și cancelarie? Dar aceasta nu era decît o simplă formă tîrzie în raport cu tradiția noastră creștină răsăriteană, un vehicul care transporta valori bizantine și o sensibilitate deja specific românească: "suflet românesc în haină slavă", cum frumos a zis Nicolae Cartojan, marele istoric al literaturii noastre vechi.

Ca să se pătrundă de măreția creștin-ortodoxă a trecutului românesc și să priceapă puternica legătură care a existat la noi, dintotdeauna, între Biserică și Stat, din epoca medievală a voievozilor și pînă în epoca modernă a regalității (nu trebuie uitat că pe bazonul Casei Regale scria *Nihil sine Deo*), ca să-și cunoască tradiția și deci adevărata identitate spirituală, culturală și națională, tinerii noștri ar trebui îndrumați să asculte, dincolo de mărturiile istorice clericale și monahicești, glasul voievozilor noștri cărturari, precum Neagoe Basarab sau Dimitrie Cantemir, al voievozilor noștri martiri, precum Mihai Viteazul sau Constantin Brîncoveanu, al scriitorilor noștri clasici, de la Heliade-Rădulescu la Mihai Eminescu și de la George Coșbuc la Vasile Voiculescu. Zice, bunăoară, Neagoe Basarab: "Eu, feții mei, nu știu alt rai mai dulce decît fața lui Hristos..."! Ce mărturie mai frumoasă a credinței și evlaviei ortodoxe se poate închipui? Și ea vine de la un om de stat, de la un voievod!

De aceea, trebuie să se știe și să se spună răspicat: **recunoscînd Bisericii Ortodoxe Române titlul de "Biserică Națională", recunoaștem și poporului român titlul de supremă cinstire de a fi ortodox.**

Rezervele unora față de titlul de "Biserică națională" sînt și reflexul anumitor idiosincrazii de proveniență occidentală. Trebuie însă cunoscut faptul că, dacă în Occident nu există propriu-zis Biserici naționale (aceasta stînd în tradiția universalismului catolic), Ortodoxia este așezată instituțional pe temeiul Bisericilor locale, ce și-au căpătat treptat autocefalia. Biserica Ortodoxă Română, de pildă, este Biserică autocefală din 1885 (avîndu-și conducerea în sînul neamului ei, nu în afara granițelor naționale), iar în 1925 a fost ridicată la treapta de Patriarhie. Desigur, acest statut, asigură o relație specifică a Bisericii cu statul, cu organismul național în genere. De aceea putem vorbi, atît din perspectiva trecutului, cît și a prezentului, de Biserică națională, fără ca prin aceasta să intenționăm să lezăm în vreun fel pe cetățenii români de alte naționalități sau confesiuni. Desigur, la toate acestea se adaugă covîrșitoarea majoritate a ortodocșilor: 87%, conform recensămintelor recente. Ceea ce va să zică, mai exact, că Biserica Ortodoxă Română își merită statutul și titlul de Biserică națională și *calitativ*, și *cantitativ*, dacă mă pot exprima astfel.

Aș vrea să închei cu o observație care mi se pare esențială: noi am ajuns în situația de a ignora o tradiție – *Tradiția ortodoxă* – pe care Apusul însuși o redescoperă de la o vreme și o prețuiește ca pe un izvor viu și autentic al Revelației, deci de referință fundamentală. Sîntem, unii dintre noi, ca aborigenii de odinioară: ne ignorăm propriile valori și sîntem gata să le dăm pe sticlele colorate ale altora! În timp ce acei alții, epuizați spiritual într-o lume secularizată, știu să preia și să chivernisească aurul și nestematele Sfinților Părinți ai Tradiției răsăritene.

În Occident, interesul pentru Ortodoxie este în creștere continuă. Sunt tot mai numeroși teologii apuseni de marcă, mai ales catolici (i-aș cita măcar pe H. U. von Balthasar, H. Waldenfels, G. Habra, B. Sesboüé), care recunosc dreptatea Răsăritului în multe probleme teologice, invocînd tot mai des și mai substanțial tezaurul patristicii răsăritene, al gîndirii ortodoxe în general. Faptul este confirmat și de enciclica papală *Orientale lumen*, de acum cîțiva ani, în care se recunoaște că Răsăritul este leagănul creștinătății, dar și de vizita recentă a Sanctității Sale Papa Ioan Paul II în România (la invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist), această țară latină ortodoxă pe care a numit-o, invocînd o tradiție la noi destul de uitată, "Grădina Maicii Domnului".

Se cuvine, pe aceste temeiuri, să ne cinstim numele de **Biserică Națională** și deci de popor **ortodox**, adică **drept-măritor**! Amin.

*(Rezumat al interviului realizat cu **Părintele Galeriu** de către **Răzvan Codrescu** și apărut integral în pagina creștină a cotidianului **Ziua** din 18 septembrie 1999. Rezumatul se publică cu îngăduința Părintelui Galeriu, căruia Redacția **Punctelor cardinale** îi aduce mulțumiri și pe această cale)*

preot gheorghe calciu

DEMONIZAREA AMERICII

- urmare din numărul trecut -

Ziarul *Los Angeles Times* din 25 august 1992 publica un articol scris de şase "geografi" despre cum va arăta Europa şi lumea în general, sub aspect politico-geografic, la sfârşitul secolului nostru şi începutul mileniului trei. Oricine doreşte, poate obţine ziarul. Nu voi menţiona decât unele lucruri care s-au întâmplat şi care se pot întâmpla, deşi unele par improbabile: la sfârşitul secolului, Kosovo se va rupe de Iugoslavia şi va trece la Albania (America a început antrenarea trupelor de gherilă din Kosovo încă din 1992); Cehoslovacia se va împărţi în două (lucru care s-a întâmplat deja); Transilvania va deveni parte din Ungaria; o parte din Bucovina se va întoarce la România; o parte din Basarabia devine regiune autonomă nistreană, ţinând de Ucraina; Crimeea devine autonomă, dar rămâne parte din Ucraina; Rusia va pierde aproape toate ţările care au format imperiul sovietic etc. Viziunea se întinde asupra întregii lumi.

Washington Post, ziar care pare cel mai legat de *establishment*, publică, în numărul din 15 mai 1999, un articol în care autorii, Aivars Slucis şi Albert Lea, propun soluţii pentru lumea europeană pe baza unor planuri din 1992 şi 1998. Soluţia discutată de ei pentru conflictul din Iugoslavia este ca fiecare ostaş sârb, fiecare poliţist sau funcţionar sârb care a fost în Kosovo, după februarie 1998, să fie condamnat la 30 de ani închisoare! În ceea ce priveşte Rusia, America ar putea cumpăra o parte din ea, o "nouă Alaskă", pentru că Rusia va ajunge la faliment. Apoi, Rusia va fi redusă numai la o zonă de dimensiunea Elveţiei, în jurul Moscovei, cu o populaţie de zece milioane locuitori, pentru a păstra limba rusă, prin oferirea a o sută de mii de dolari fiecărui cetăţean rus, în scopul părăsirii definitive a teritoriului fost sovietic!

America are nevoie, pentru a realiza această operaţie, de 14 trilioane de dolari. Fiecare ţară va primi un număr de ruşi, proporţional cu populaţia ţării respective. Americii îi vor reveni astfel 14 milioane de ruşi. Fiecărui rus plecat din ţara lui i se va plăti, la început, 30% din suma de o sută de mii dolari, restul urmând să i se dea în rate de câte 10% anual, vreme de 7 ani, pentru că, spun autorii, "nu poţi avea încredere în Ruşi"! Autorii nu precizează cu ce populaţie va fi colonizată Rusia devenită ţară pustie. Probabil cu alte populaţii dislocate prin metode mai puţin comerciale, pentru că nu mai sunt ţări mari ca Rusia în zona europeană. Articolul, în ciuda aspectului de ficţiune, este foarte interesant, el dezvăluie o planificare de distrugere a lumii actuale, desfiinţarea naţiunilor, pierderea credinţei şi a moralei, instituirea unei etici dictate de un *establishment* ocult, cu pretenţia de a conduce lumea după bunul lui plac.

Ziarele din 13 mai anunţă că Congresul American a aprobat suma de unsprezece miliarde şi jumătate de dolari, aproape dublul sumei cerute de Clinton, pentru continuarea războiului din Balcani. Aceasta arată hotărârea dârză a *establishment*-ului de a-şi duce până la capăt acţiunea începută.

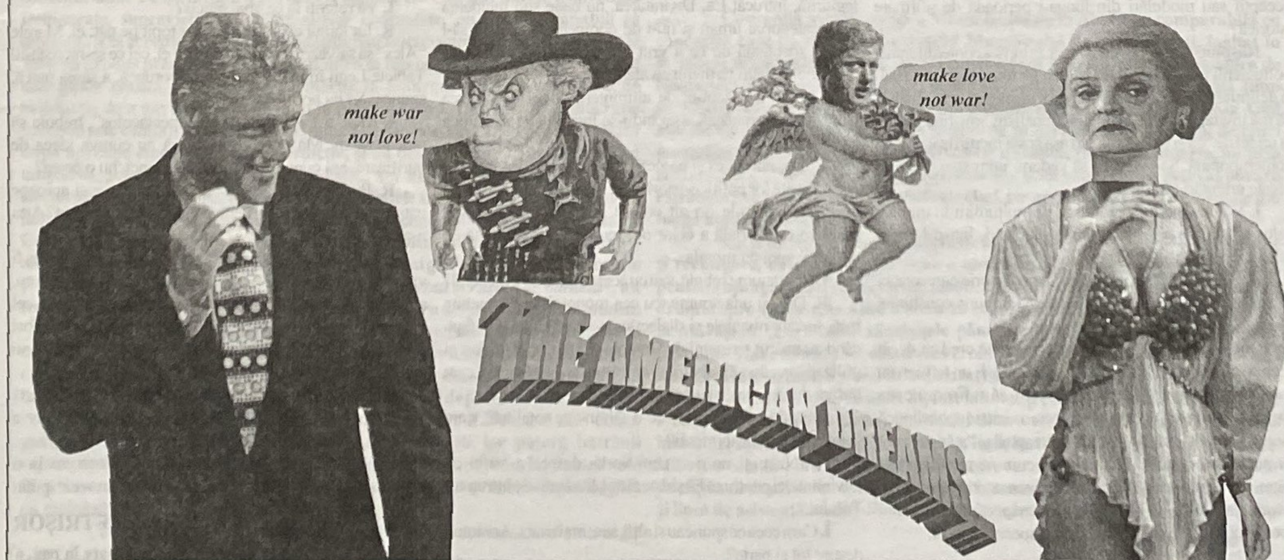
Ultima întrebare pe care ne-o punem este: *De ce această îndârjire extraordinară împotriva ţărilor ortodoxe?* Catolicii au sesizat îndârjirea şi cred că o unire cu Biserica Romano-Catolică ar salva ţările noastre. Aşa este, dar nu pentru prea îndelungată vreme. Ţinta finală este distrugerea *oricărei religii*, iar acest lucru se va întâmpla mai devreme sau mai târziu, dacă Bisericile nu vor înţelege acest adevăr. Iisus vorbeşte de o turmă şi un singur păstor, dar şi satana vrea acelaşi lucru. Şi aşa cum Mântuitorul Şi-a început Împărăţia Sa în această lume, şi-a început-o şi satana, într-o grabă care dovedeşte că nu mai are mult. Agenţii lui în această lume grăbesc extinderea împărăţiei sale şi, din această cauză, fac greşeli. Dacă un război făcut de America şi aliaţii săi, puteri şi supraputeri, împotriva unei naţiuni de 11 milioane locuitori costă aceste *sume* colosale, fi-va *establishment*-ul în stare să ducă acelaşi război împotriva unor mari naţiuni precum Rusia - aşa în descompunere cum este ea - sau China, cu toate problemele ei economice? Incontestabil, nu. *Establishment*-ul nu-şi poate permite folosirea armelor nucleare, de teama unei riposte la fel de dure din partea marilor adversari. Pe de altă parte, nu există soldat mai prost în luptele de teren decât militarul american. Să nu se uite că naziştii au avut cele mai mari pierderi de oameni în războiul de gherilă din Iugoslavia. De aceea, Clinton nu a cedat presiunilor lui Blair de a desfăşura trupe de teren în Kosovo, ştiind bine că, în momentul în care 20 sau 30 de ostaşi americani se vor întoarce în sicrie la familiile lor, războiul s-a terminat şi mandatul lui Clinton, de asemenea. Ultima lui schimbare de poziţie, privind trupele de uscat în Kosovo, mi se pare o inconştienţă din partea lui, sau un bluf, ştiind că germanii nu vor accepta.

Ortodoxia este de două ori duşmana de moarte a *establishment*-ului: întâi, pe plan mistic, pentru spiritualitatea şi pentru puterea rugăciunii, datorită duhului apostolic din mănăstiri, teren în care satana şi acţiunea sa unificatoare, sub conducerea lui Anticrist, este adânc subminată. Ea nu are internaţionalismul catolic, în al doilea rând, pentru că Ortodoxia crede că ne vom prezenta la Judecata Finală fiecare la rândul cetei lui: "Căci precum în Adam toţi mor, aşa şi în Hristos toţi vor învia, dar fiecare la rândul cetei lui, Hristos fiind începătură" (*I Cor.* 15, 22-23).

Această credinţă dă naţiunilor o justificare mistică şi nezdruncinată: ideea de demnitate şi de responsabilitate în faţa lui Dumnezeu a fiecărui neam pentru modul în care şi-a împlinit misiunea sacră şi comună tuturor membrilor săi pe acest pământ, care este singurul spaţiu de lucrare a mântuirii. *Establishment*-ul satanic se ciocneşte astfel de o demnitate şi o unitate mistică şi de o independenţă a fiecărui neam care îl împiedică de la realizarea turmei unice de sub conducerea lui satan. De aceea, el lucrează pe toate căile: prin propagarea ideilor universaliste, prin denigrarea ideii naţionale, prin filosofie şi falsă doctrină politică "democrată" pentru desfiinţarea naţiunilor, pe calea războaielor distrugătoare, mai crunte decât cele hitleriste sau comuniste, din pricina armamentului mult mai ucigaş, prin sărăcirea şi înfometarea naţiunilor, spre a le pune în postură de sclavie modernă, şi prin defetism, când se inculcă în lume ideea fără ieşire că, în conjunctura actuală, nu există altă şansă decât să ajungi sclav la americani şi "aliaţii" lor - care, practic, sunt şi ei tot nişte sclavi - sau să ajungi sclav la ruşi. Să alegi între un drac mai negru şi unul mai cenuşiu! Pentru Dumnezeu şi minunile puterii Lui nu există loc în politica internaţională americană dusă de Clinton, Madeleine şi Cohen, la ordinul cui?

În orice caz, dincolo de orice teorie a dracilor negri şi cenuşii, se dovedeşte că NATO este o organizaţie umflată propagandistic şi cine o cercetează mai de aproape constată că nu este decât vată de zahăr pe băţ. În clipa în care ai strâns-o în mână, "vata" (teoria umanistă) dispare şi nu rămâne decât "băţul" grosolan şi ucigaş! Cine cheltuieşte miliarde şi miliarde de dolari numai pentru a distruge civilizaţia străveche a unei populaţii europene de 11 milioane locuitori, acela nu va fi în stare să cheltuiască de două mii de ori mai mult pentru a ataca Rusia şi, cu atât mai puţin, China. Experimentul Serbia, indiferent de rezultatul final, este un eşec răsunător al politicii de agresiune a NATO şi a încercării sale de a împinge ţările Europei de Est în braţele Rusiei, pentru a-şi justifica atacurile împotriva populaţiei paşnice a acestor ţări, spre distrugerea neamurilor şi a credinţei.

Ei uită însă că, deasupra tuturor, veghează ochiul lui Dumnezeu şi numai El este Cel Care poate să înalţe cu adevărat şi să doboare, să dea viaţa şi să o ia. Istoria lui David şi Goliat este oricând repetabilă şi, adeseori, Golemul are picioare de lut...

CÂLCEAVA DREPTEI CU STÂNGA

PREAMBUL

Ne-am angajat în câteva dialoguri imaginare, atât cu lideri de dreapta cât şi cu lideri de stânga. Aceştia sunt, de altfel, polii între care se desfăşoară politica mondială contemporană. O politică axată pe diversele ideologii şi doctrine care ne bântuie secolul. Nu i-am neglijat nici pe cei de aşa-zis "centru", fie că unii înclină mai mult într-o parte sau alta, după cum se încumetă sau găsesc oportun să-şi manifeste opţiunea în diversele conjuncturi.

Am făcut aceasta şi din nevoia de a preciza anumite noţiuni, idei şi fenomene cu care se confruntă lumea contemporană, fără a le percepe - mulţi şi de multe ori - adevăratul sens sau ascunsa semnificaţie.

Fiecare e, deci, reprezentativ pentru doctrina sa, explicând-o şi justificând-o pe măsura posibilităţilor de acces la ideile şi la demersul teoretico-speculativ pe care acestea îl presupun în desfăşurare.

Şi, pentru a acorda o cât mai mare importanţă şi un cât mai mare grad de generalitate demersurilor respective, am căutat să extindem sfera discuţiilor nu numai la un anumit perimetru geo-politic, ci la întreaga arenă contemporană a preocupărilor de acest fel, punând însă pe primul plan lumea euro-asiatică, apoi pe cea de peste ocean, presupunând că aceasta ar avea pretenţia unei emancipări sau discontinuităţi faţă de sursa ei continentală.

E adevărat că politica, în sensul de artă de conducere a "cetăţii" (*polis*), s-a născut în antichitate din virtuţile fundamentale ale omului, dar tot adevărat e şi că ea a fost "înjunghiată" - şi nu făţiş, ci pe la spate - în "jungla corsarilor moderni" (ca să-l parafrazăm pe un profund gânditor contemporan, "înjunghiat" într-o astfel de luptă).

Or, dacă aşa stau lucrurile, n-ar strica deloc să vedem cum şi de ce s-au produs astfel faptele în decursul încercatei noastre istorii de oameni neâmpăraţi în goana după idei, profit şi neapărată victorie.

Dar să le dăm cuvântul neînduplecaţilor nobili beligeranţi, care abia aşteaptă provocarea sau invitaţia la diatribă!

I. CATEGORII POLITICE

A. DREAPTA

Întrebare: Stimate A.B., în calitate de ilustru reprezentant al dreptei europene, pe care aţi încercat să o aduceţi în actualitate prin studiile dumneavoastră, aţi vrea să ne precizaţi sfera şi conţinutul noţiunii, apoi diversele-i accepţii sau modulări din lunga-i perioadă de afirmare istorică?

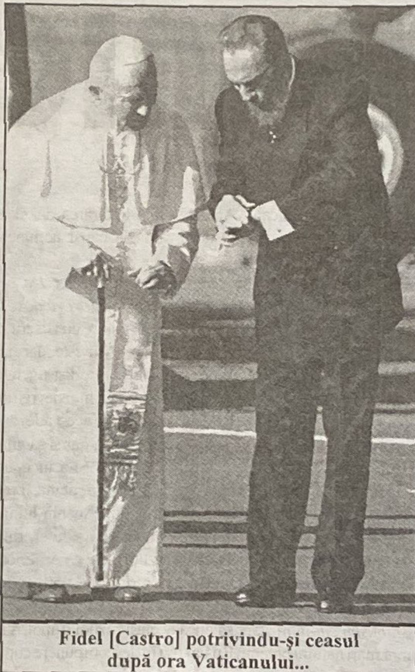
Răspuns: Desigur, mai ales că, în lumea contemporană, politicienii sau iubitorii de politică ţin totuşi prea puţin să-şi delimiteze o sferă sau un conţinut ideatic; şi, apoi, pentru că mă invitaţi, de fapt, la un funcţionalism, sau, mai precis, la un fel de "*ca şi cum*" (*als ob*) aşa ar sta lucrurile în lumea contemporană. Să-ncercăm să vedem cum stau, de fapt, aceste orientări politice.

Î. Vă rămânem îndatoraţi şi vă mulţumim în numele celor ce încă mai ţin la anumite precizări, într-o lume a relativului şi incertului.

R. S-o facem deci, şi nu dintr-o pedanterie oarecare, ci tocmai din respectul pentru ceea ce se impune conştiinţei contemporane.

Dreapta, ca noţiune politică, e mai veche, cred eu, decât ceea ce s-ar părea că vine din ilustra Eladă. E un termen cu substrat biblic chiar. Şi aceasta nu pentru că aş fi mozaic sau creştin, ci pentru că, uneori, aş proiecta o viziune apocaliptică asupra istoriei. Aşa că, originar, "dreapta" şi "stânga" sunt termeni sau noţiuni de care - după cum ne atestă textele sacre - se foloseşte însăşi divinitatea atotinteresată în devenirea lumii. Şi adaug, într-o perspectivă nu numai apocaliptică, cum am spus, ci chiar apocatastazică.

Î. De pildă?

Fidel [Castro] potrivindu-şi ceasul după ora Vaticanului...

R. Fără pilde, întrucât detest alegoriile.

Î. Să ne păstrăm atunci în rigorile unui demers cartezian, expozitiv, dacă preferaţi procedeul.

R. Da, şi să revenim totuşi la cele două semnificaţii urmărite: Dreapta şi Stânga; cei doi termeni pe care-i găsim asociaţi iniţial, în textul şi contextul la care mă refeream, cu ideea de Bine şi Rău, cu acele binecuvântate "oi", de la dreapta Marelui Judecător al lumii, şi cu blestematele "capre", de la stânga lui.

Î. Noţiuni primare şi definitorii pentru o anumită stare de drept sau pentru o simplă judecată?

R. Deocamdată să ne menţinem la starea de judecată, urmând ca "dreptul" să-l discutăm la final.

Î. Perfect!

R. Deci, Dreapta şi Stânga sunt, mai întâi, noţiuni religioase, morale, şi numai după aceea concepte de drept, care să legitimeze o judecată. De ce, însă, Divinitatea recurge la o astfel de situaţie e o întrebare nu tocmai legitimă, întrucât Ea, Divinitatea, nu cade sub incidenţa unui categorial uman şi nu-i de competenţa noastră să-i cerem socoteală de ce a vrut aşa şi nu altfel. Aşa c-aş propune să luăm termenii ca atare.

Î. Cum au făcut-o, de altminteri, şi cei din Marea Constituantă franceză, aşezându-se într-o parte sau alta a monarhului?

R. Da, numai că şi englezii procedaseră cam la fel în organizările lor politico-istorice; ce-i drept, utilizând altfel termenii, dându-le un alt colorit. Dar, revenind, prima asociere categorială a celor doi termeni a fost făcută cu religia şi apoi cu morala.

Î. Cu o anume religie, sau cu acest domeniu în general?

R. Da, cu una anume, cu cea monoteistă - domeniu, însă, în care nuanţele şi dialectica n-au ce căuta. De fapt, când au apărut termenii de Dreapta şi Stânga, ei au fost şi utilizaţi în vederea stabilirii unui raport de drept, raport care numai după aceea s-a transformat în raport de forţă.

Î. Să fie vorba atunci de o Divinitate totalitară, care foloseşte arbitrar termenii?

R. Exact; şi nu c-ar veni vorba despre o astfel de Divinitate, ci pentru că Ea şi este astfel, livrându-Se întrutotul Totului.

Î. Cam ceea ce spuneau şi alţii, sau, mai exact, Aristotel, despre tot şi parte?

R. Da, dar acum vă întreb eu pe dumneavoastră, ce-a fost mai întâi: *totul* sau *partea*? Şi fără a vă obliga să-mi răspundeţi, vă spun eu că, pentru cei ce consideră Totul iniţial şi Partea consecutivă, adică ulterioară, totalitarismul este cel ce decurge dintr-o astfel de opţiune, iar nu democraţia sau pluralismul, oricât de surâzătoare ne-ar părea acestea. Cum şi inversul ar presupune, de altfel, pentru cei ce acceptă primatul Părţii, un anume parţialism sau, pe plan politic, pluripartidismul.

Î. Bun. Dar, presupunând că cei doi termeni s-au circumscris, şi nu numai alegoric, spuneţi-ne cum se manifestă ei în procesualitatea istorică, sau cum îi vedeţi dumneavoastră în desfăşurarea lor.

R. Limpede: Dreapta se manifestă religios în ideologie, totalitar în doctrină şi eficient în praxis. Stânga, în schimb, deşi pe plan religios cochetează cu politeismul, doctrinar e materialist-dialectică. În practica politică, însă, cultivă, parlamentarismul, democraţia şi speculaţia teoretică, sterilă de cele mai multe ori, deşi nu mai puţin spectaculoasă...

Î. Numai atât?

R. Deocamdată numai atât. Restul în alte eseuri sau discuţii.

B. STÂNGA

Î. Domnule F., în calitate de fost profesor de istorie a mişcării muncitoreşti din România şi U.R.S.S. şi de fost profesor de materialism dialectic şi istoric, aţi fi dispus ca, în urma asigurării unui deosebit anonimat, să reluăm în discuţie controversatele probleme ale "dreptei" şi "stângii", mai ales că, la nivel teoretic, cine ne-ar putea împiedica acum să ne desfăşurăm fără nici un fel de reticenţe?

R. De ce nu, mai ales azi, când asupra fiecărei orientări ideologice - cel puţin teoretic - nu planează nici o umbră.

Î. În afară de cea a consecinţelor funeste pe care fiecare ideologie, înţeleasă - desigur - arbitrar, le-a avut.

R. Da, deşi "dreapta" întrece orice măsură în istorie...

Î. Vă referiţi la ce, mai precis?

R. Ca s-o luăm de la început, la masacrele Vechiului Testament. Moise ce a făcut cu cei pe care i-a condus patruzeci de ani prin deşert?

Î. După câte ştiu eu, cel mai important lucru: i-a scos la liman, i-a dus în Canaan, salvându-i dintr-o robie în care nu ştiu ce s-ar fi-ntâmplat cu ei până la urmă; şi, apoi, i-a purificat în acest periplu.

R. Nefast periplu! Purificarea i-a costat vreo zece mii de victime, pe care - ştiţi, probabil, din aceleaşi surse apocrife - le-a făcut însuşi Moise într-un chip oribil.

Î. Vă referiţi la ce, mai precis?

R. La faptul că le-a turnat aur topit pe gât; el, Marele "Ales" să salveze poporul lui Israel; el, cel ce se-ntorcea cu Tablele Legii în mână şi-n care o poruncă, a şasea parcă, spunea: *Să nu ucizi!*

Î. Mda, a fost un masacru "spectaculos", trebuie să recunoaştem. Mă întreb, însă, dacă nu cumva ideea de purificare, aşa cum era ea înţeleasă atunci, nu o cerea?

R. Purificarea? Dar durata periplului - acei aproape patruzeci de ani - în jurul Peninsulei Arabice, ce a fost? Asta n-ar fi ajuns?

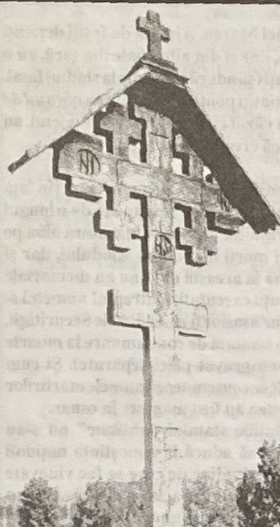
Î. Iată-mă pus în postura să răspund eu acum, deşi aş fi vrut doar să întreb. Dar fie: ce-aş putea spune? Aş putea eu, acum, să mă substitui lui Moise, ca să-mi justific sau cel puţin să-mi motivez gestul? Stările de fapt se iau cum au fost - şi-atâta tot - ori se siluiesc explicativ, şi atunci disputele nu mai sfârşesc. Aşa că: *C'est à prendre ou à laisser*.

R. Indiferent cum le-am lua, cele de "dreapta" poartă marca violenţei oribile. Pentru că-n definitv, Moise ce a fost? Un conducător de "stânga"?

Î. Fireşte că nu, dar cu aceasta ne întoarcem la o chestiune pe care ar fi trebuit s-o clarificăm - cel puţin

Marcel PETRIŞOR

(continuare în pag. 6)

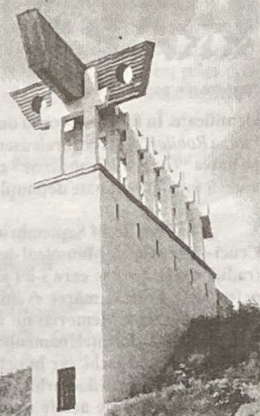
POMENIRE LA «RÂPA ROBILOR»

Pe frontispiciul Mausoleului de la Aiud sunt gravate cuvintele Mântuitorului:

"Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate..."

Este convingerea noastră, a celor care au supravieţuit temniţelor comuniste, că toţi martirii căzuţi în încleştarea cu duşmanii creştinătăţii şi ai neamului românesc se vor bucura de făgăduinţa Fiului lui Dumnezeu:

"...că a lor este împărăţia cerurilor".

Participarea României la războiul antisovietic a corespuns întru totul intereselor noastre naţionale. Recuperam provinciile din Răsărit vândute la târgul vremii de becisnicul rege Carol al II-lea, dar mai ales luptam împotriva celui mai cumplit flagel care a bântuit vreodată omenirea, *comunismul.* Războiul a fost însă pierdut. Printr-o lovitură de stat, la 23 August 1944, România a capitulat în faţa Uniunii Sovietice şi a fost cotropită de Armata Roşie. Sub privirile îngăduitoarea ale *"democraţiilor occidentale"*, pe alocuri chiar cu sprijinul lor, Regatul României a fost transformat, prin silnicie şi teroare, într-o *"republică populară"*.

După un plan diabolic, s-a urmărit desfiinţarea naţiunii prin exterminarea fizică şi morală a celor care reprezentau o piedică în calea procesului de comunizare. Temniţele, lagărele de muncă forţată, deportările, au măcinat fără cruţare intelectualitatea, tineretul studios, ţărănimea şi muncitorii. Adevăratele proporţii ale genocidului comunist nu sunt cunoscute, dar un lucru este cert: ţelul urmărit de cei care au adus comunismul în România a fost într-o bună măsură atins, iar urmările lui vor marca pentru multă vreme destinul neamului.

În decembrie '89, regimul ceauşist s-a prăbuşit. Cei care pe căi oculte conduc omenirea spre *"Noua Ordine Mondială"* au ales deliberat momentul producerii acestui eveniment. În cei aproape cincizeci de ani de dictatură comunistă, toate energiile creatoare ale naţiunii au fost lichidate, fie prin îmbătrânire biologică, fie prin exterminare, fie prin degradare morală. Aşa stând lucrurile, nici o mirare că locul comuniştilor lui Ceauşescu a fost luat de comuniştii lui Iliescu, noua guvernare propunându-şi să menţină, după o sumară cosmetizare cu tentă democratică, structurile moştenite de la guvernarea anterioară şi vechile cadre comuniste.

Situaţia, sub aspectul lichidării sechelelor comunismului, nu s-a schimbat mai deloc după alegerile din anul 1996, când guvernarea neocomunistă iliesciană a fost înlocuită cu un guvern de coaliţie grupat în jurul Convenţiei Democrate. Speranţele românilor într-o schimbare în bine au fost crunt înşelate, adeverindu-se adevărul observaţiei făcute de gânditorul francez Jean-François Revel: *"Comunismul este atât de devastator, încât nu-i de ajuns să scapi de el: trebuie să poţi ieşi din toate consecinţele lui"*. Or guvernarea instalată la cârma ţării în toamna anului 1996 s-a dovedit total incapabilă să scoată România din *"consecinţele comunismului"*. Conducătorii partidelor istorice care au pus bazele Convenţiei Democrate, supravieţuitori ai temniţelor comuniste, nu au fost capabili să înţeleagă şi să accepte că pentru foştii deţinuţi politici evenimentele din Decembrie '89 s-au produs prea devreme pentru a intra în legendă şi prea târziu pentru a se mai putea realiza. Din dorinţa ca măcar în amurgul vieţii să se bucure de satisfacţia de a guverna, s-au angajat în politica activă. Dar cum în democraţie succesul este condiţionat de cantitate, partidele istorice, revenite pe scena politică după aproape cinci decenii de interdicţie, şi-au deschis larg porţile, acceptând umplerea golurilor cu foşti membri PCR. Un artificiu politic cu motivaţie electorală, care însă nu numai că nu a dat rezultatele scontate, dar a alterat fondul moral al partidelor care, după 23 August 1944, s-au opus sovietizării României. Comuniştii, transformaţi peste noapte, din oportunism, în *"ţărănişti"* şi *"liberali"*, au compromis ideea de democraţie şi, ceea ce este mai grav, prin actele de corupţie şi abuzurile la care s-au dedat *"fără frică de Dumnezeu şi ruşine de oameni"*, au trezit, în anumite segmente ale populaţiei, regrete pentru defunctul regim comunist.

În acest climat politic pseudo-democrat, puternic poluat de miasmele comuniste, era firesc să nu-şi găsească loc o evaluare obiectivă a prigoanei şi crimelor comuniste şi, cu atât mai puţin, o acţiune de cinstire a acelora care, în încleştarea cu comunismul, şi-au sacrificat bunul cel mai de preţ pe care Dumnezeu l-a dăruit omului, *viaţa.* Ceea ce a refuzat să facă regimul Iliescu şi mai târziu guvernarea Convenţiei Democrate au făcut, cu slabele lor puteri, bătrânii supravieţuitori ai temniţelor comuniste, care au înţeles că suprema lor datorie este să-şi cinstească morţii, să păstreze vie memoria celor care au căzut în lupta inegală cu molohul comunist.

Ca un răspuns la fărădelegile comuniste, cu o impresionantă putere de dăruire, pretutindeni unde s-a suferit şi s-a murit pentru legea creştină, pentru neam şi pentru ţară, foştii deţinuţi politici au ridicat, după puteri, troiţe, cruci comemorative şi, pe alocuri, chiar memoriale de dimensiuni impresionante, care să amintească, mai ales generaţiilor viitoare, preţul plătit de români în lupta împotriva comunismului. Dar monumentul durat parcă pentru veşnicie de foştii deţinuţi politici, în memoria sacrificiilor şi suferinţelor cumplite îndurate de victimele opresiunii comuniste, este *MAUSOLEUL DE LA AIUD.*

"La Aiud, loc de întemniţare şi exterminare, comuniştii au îngropat, în cimitirul denumit de localnici «Râpa Robilor», elita rezistenţei româneşti. Înmormântarea deţinuţilor morţi se făcea noaptea, pe întuneric, fără să li se pună cruce la căpătâi. Aici, unde morţii sunt neidentificaţi, de multe ori azvârliţi în gropi comune, numai crucile acestui monument le vor veghea somnul" - suna anunţul sobru al iniţiatorului acestui impresionant memorial, denumit *"CALVARUL AIUDULUI"*, inginerul *Gheorghe Brahonschi*, fost deţinut politic, legionar şi veteran din războiul antisovietic, care purta pe umeri povara a 17 ani de închisoare anticomunistă, cei mai mulţi executaţi în temniţa Aiudului.

✢

Construcţia Mausoleului de la Aiud a început în anul 1992, *"cu bani puţini, dar cu simţământul datoriei faţă de martiri şi cu nădejdea că va fi terminat cu ajutorul celor care cred în destinul bun al neamului românesc"*. Elaborarea proiectului a fost încredinţată arhitectului *Anghel Marcu*, cel care a reînviat creator tradiţia crucilor duble ale vechilor meşteri buzoieni, tradiţie care marchează toate monumentele funerare ridicate de el de-a lungul timpului (de la cele ale unor notorii oameni de cultură: Nae Ionescu, Octav Onicescu, Cella Delavrancea, D. Paciurea, A. E. Baconsky etc., până la grandioasele memoriale care cinstesc jertfa luptătorilor anticomunişti: *"Calvarul Aiudului"*, *"Mormântul celor fără de mormânt"* de la Balaciu, *"Crucea celor căzuţi în munţi"* de la Mânăstirea Sâmbăta, precum şi proiectele pentru *"Mormântul celor ucişi la Canalul Dunărea-Marea Neagră"* şi *"Memorialul Fortului 13 Jilava"*). Fondurile necesare pentru realizarea lucrării au fost colectate prin contribuţia benevolă a filialelor judeţene ale Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici din România, dar şi din daniile substanţiale venite de la persoane şi instituţii (din ţară şi străinătate) care au înţeles semnificaţia profundă a acestui monument.

✢

Concepţia arhitecturală a Mausoleului de la Aiud este comparabilă cu concepţia care i-a însufleţit pe autorii Mausoleului de la Mărăşeşti, înălţat în memoria luptătorilor care au înfăptuit România Mare. Dar spre deosebire de Mausoleul de la Mărăşeşti, care glorifică victoria, cinstind în acelaşi timp sacrificiul celor care şi-au jertfit viaţa pentru obţinerea ei, Memorialul de la Aiud este închinat *suferinţei.* Un templu al durerii, în care cele şapte perechi de cruci îngemănate simbolizează martiriul fraţilor de luptă, fraţi prin moarte, nu prin naştere. Deasupra lor, crucea grea a destinului unui neam care a îndurat povara înfrângerii în cel de al doilea război mondial, iar apoi umilinţele şi suferinţele din lunga noapte comunistă.

Ca şi la Mărăşeşti, Mausoleul de la Aiud este atât locaş de închinăciune şi reculegere, cât şi necropolă pentru osemintele celor căzuţi. Dar în timp ce, pentru a ajunge la osuarul de la Mărăşeşti, trebuie să urci, urcuş care simbolizează drumul spre victorie, la Aiud trebuie să cobori treptele suferinţei. În osuarul de la Mărăşeşti se odihnesc rămăşiţele pământeşti a 100.000 de ostaşi români. România Mare a ştiut să-şi cinstească eroii! Osuarul de la Aiud este însă gol. Nici România lui Ion Iliescu şi nici România lui Emil Constantinescu nu au făcut nimic pentru a identifica locurile unde au fost înhumaţi cei morţi în temniţe, deşi aceste locuri sunt cunoscute, iar cei mai mulţi dintre temnicerii care au participat la înhumări sunt încă în viaţă. Din păcate, însă, instituţiile *"statului de drept"* nu-şi iau osteneala să-i întrebe *"unde sunt cei care nu mai sunt"*. Şi nu este vorba doar de câţiva deţinuţi anticomunişti asasinaţi în temniţe prin înfometare, frig, tortură şi lipsă de asistenţă medicală, ale căror morminte fără cruce la căpătâi ar trebui

(continuare în pag. 6)

POMENIRE LA «RÂPA ROBILOR»

(urmare din pag. 5)

identificate. În fapt, este vorba de mii, multe mii de astfel de morminte aflate pe *"Râpa Robilor"* şi în cimitirele asemănătoare din apropierea localităţilor marcate pe harta *"Gulagului românesc"* ca puncte unde s-au aflat închisori şi lagăre de muncă forţată destinate deţinuţilor politici.

+

În ziua de 14 Septembrie - sărbătoarea creştinească a Înălţării Sfintei Cruci - a avut loc la Mausoleul de la Aiud slujba de pomenire, de acum devenită tradiţională, a celor care s-au săvârşit din viaţă în temniţele comuniste. Din nefericire, la acest măreţ eveniment, cei care şi-au pus sufletul la temelia impresionantului Memorial nu au fost prezenţi. Legile firii s-au dovedit mai puternice decât dorinţele oamenilor. În ianuarie 1997 s-a stins din viaţă neostenitul Gheorghe Brahonschi, iar în octombrie 1998 i-a urmat autorul proiectului şi îndrumătorul lucrărilor, arhitectul Anghel Marcu. Continuarea lucrărilor nu a fost însă afectată de aceste dureroase dispariţii. Nu greşim afirmând că, tot timpul, de-a lungul celor şapte ani cât au durat lucrările, deasupra celor care şi-au angajat deplin omeneştile puteri întru împlinirea acestei opere s-a găsit *"Duhul Adevărului"*, căci Mausoleul de la Aiud *"Mărturie a Adevărului"* înseamnă. Adevărul despre ce a însemnat comunismul, dar mai ales despre primejdia revenirii lui sub un alt nume şi cu metode aparent mai blânde, la fel de nocive însă pentru existenţa naţiunilor ca entităţi ontologice.

După dispariţia *"bărbaţilor"*, conducerea lucrărilor, în partea finală, a fost preluată de doamna Maria Brahonschi, la rândul ei fostă deţinută politic. Îndeplinea astfel atât legatul testamentar al soţului ei, inginerul Gheorghe Brahonschi, cât şi pe cel al arhitectului Anghel Marcu. Ajutată de foştii deţinuţi politici din Filialele A.F.D.P.R. Sibiu şi Alba, dar şi din alte filiale din ţară, cu o remarcabilă energie şi putere de dăruire a reuşit să aducă lucrările la stadiul final. Astfel, anul acesta, la 14 Septembrie, foştii deţinuţi politici, *"Bătrâni cu obrazul de ceaţă, cu paşi nădăiţi în tristeţe..."*, aşa cum i-a văzut cu ochi de vizionar poetul, au putut, într-un cadru solemn, să-şi pomenească creştineşte morţii.

+

Dominând *"Râpa Robilor"*, masivul edificiu te face să te cutremuri în faţa profundei semnificaţii pe care o exprimă. În interior, pe pereţii capelei, de-a lungul treptelor care conduc spre masa altarului, străjuiesc plăcile de marmură albă pe care sunt gravate numele deţinuţilor politici morţi în temniţa Aiudului, dar şi numele celor morţi în alte închisori, care până la această dată nu au memoriale care să le consemneze numele. (Pentru deţinuţii executaţi, în dreptul numelui s-a gravat litera "e". Pentru categoria deţinuţilor asasinaţi în anchetele Securităţii, precum şi pentru cei executaţi fără să existe o sentinţă de condamnare la moarte pronunţată de o instanţă judecătorească, s-au gravat plăci separate). Şi cum pereţii capelei nu au putut cuprinde toate plăcile ce consemnează numele martirilor din rezistenţa anticomunistă, o parte din acestea au fost montate în osuar.

Listele sunt însă incomplete. Instituţiile statului *"abilitate"* nu s-au învrednicit să desferece arhivele Securităţii şi să aducă la cunoştinţa naţiunii numele celor morţi în temniţele comuniste. O atitudine de care se fac vinovate toate guvernele postdecembriste, indiferent de culoarea lor politică. Ele au pactizat tacit cu fosta Securitate, împiedicând cunoaşterea unor adevăruri care în celelalte ţări comuniste au fost demult dezvăluite opiniei publice. Conspiraţia tăcerii aşternută peste acest trist capitol al realităţilor româneşti din anii comunismului ne îndreptăţeşte să presupunem că ceea ce îi determină pe mulţi dintre actualii politicieni să ignore crimele comuniste, obstrucţionând sistematic dezvăluirea acestor oribile fapte şi stigmatizarea morală a făptaşilor, este statutul de colaborare şi complicitate cu fostul aparat de represiune comunistă. Dar, ca şi apele mari, neamul trece înainte, spre vărsarea în eternitate, fără să se împiedice de trunchiurile putrede ce i se pun de-a curmezişul...

Gabriel CONSTANTINESCU

CÂLCEAVA "DREPTEI" CU "STÂNGA"

(urmare din pag. 4)

teoretic - de la-nceput: ce-i "stânga" aceasta pe care aţi opune-o, şi pe care o şi opuneţi în discuţie, "dreptei"?

R. Da, e o scăpare neprecizarea de la bun început a terminologiei, dar dacă o voi face, n-o voi face recurgând la opoziţii logice. Aşa că "stânga" este ceea ce este prin ea însăşi şi nu prin opoziţie terminologică cu "dreapta". Iar raportul dintre ele n-are decât să fie antagonic, chestiune - în fond - de dialectică; şi nu numai a istoriei, ci a vieţii înseşi.

Î. Bine, şi atunci, teoretic, cum vă definiţi termenul de "stânga", sau cum îl circumscrieţi dumneavoastră, om şi dascăl "de stânga"?

R. În primul rând, ar mai fi trebuit să spun, de la-nceput, că-mi displace chiar şi această partajare în "stânga" şi "dreapta". E o chestiune a istoriografiei şi mitologiei burgheze. Iar dacă ei au făcut-o pornind de la sacralitatea unor texte, aceasta pe mine nu mă interesează. Vor ei să vadă "capre" la stânga şi "oi" la dreapta, n-au decât! Sau buni într-o parte şi răi într-alta, s-o facă, dacă le plac metaforele şi alegoriile! Eu, însă, dac-ar fi să fac totuşi o concesie, aş porni-o de la Constituanta care a precedat Revoluţia burgheză în Europa.

Î. Şi faceţi această concesie? Vă referiţi, cred, la Revoluţia franceză din secolul XVIII?

R. Dar la care alta? Au mai avut, de atunci, francezii vreo revoluţie?

Î. Cea tehnico-industrială, cred, dar care s-a produs peste tot în lumea modernă.

R. Nu mă refeream la nici o tehnică şi la nici o ştiinţă sau industrie. Mă gândeam doar la cea franceză, în care s-a făcut faimoasa separare în "dreapta" şi "stânga". Or, dac-ar fi fost s-o luăm de atunci şi până azi, da, "stânga" era cea care se opunea clerului şi nobilimii; era noul burghez ce se opunea vechiului istoric aristocrato-clerical; începutul adevărat al opoziţiei de clasă. Dar, teoretic vorbind, această separare e, totuşi, metaforică. O etichetă, în fond, pentru facilitarea înţelegerii unor minţi în care - atunci în nici un caz - nu se putea pune problema dialecticii viului, şi nici măcar a dialecticii în sine.

Î. Deci optaţi pentru accepţia dialectică a termenilor opoziţionali?

R. Una dintre opţiuni; de fapt, şi în funcţie de interlocutori...

Î. Mie mi-e indiferent. Puteţi să mă consideraţi orice şi să-mi răspundeţi oricum, dac-aţi acceptat dialogul.

R. Bine, să trecem peste jocurile teoretico-intelectuale şi să vă răspund, totuşi, la-ntrebare. Stânga, pentru mine - şi, cred, pentru orice gânditor materialist-dialectic - e o categorie terminologică, şi prima chiar, cu care ar putea începe orice opoziţie dialectică.

Î. Deci implicaţi şi logica, oarecum, în explicitare...

R. E, oare, vreun demers explicativ care să excludă complet logica?

Î. Fireşte că nu, şi cu atât mai mult dialectica nu o exclude, deşi au fost atâtea încercări de logici dialectice speciale.

R. Da, s-au încercat, chiar şi-n universităţile noastre marxiste.

Î. Şi peste Hegel nu s-a putut trece, deşi "logica" lui e mai mult istorie decât dialectică. Nu?

R. Cred că ar trebui să vă revizuiţi lecturile.

Î. Se poate. De aceea am şi început cu autorii şi cu dascălii specialişti în aceste discipline. Reauzirile şi dumiririle întru anumite lucruri nu strică nimănui. Doar ştiţi cum se spunea "la stânga": "Nu ştii, te-nvăţăm; nu poţi, , te-ajutăm; nu vrei, te silim..." Or, eu vreau, dar să zicem că "nu pot" şi "nu ştiu"...

R. Viclenie de cazuist, şiretenie clericală, sau cum să o numesc?

Î. Puteţi să-i spuneţi oricum. Chiar şi prostie. Eu aş vrea să plec însă de la o *tabula rasa* pe care să-mi înscrieţi accepţia dvs. de "stânga" şi atâta tot. Restul va fi detectare teoretică sau virtuozitate profesorală, dacă ţineţi să vă exprimaţi *ex cathedra*, ca...

R. Continuăm fără digresiuni?

Î. Vă ascult cu mare atenţie.

R. Atunci, reţineţi vă rog: "stânga" e un termen ce denotă o gândire materialist-dialectică şi care, utilizat istoric, sau mai precis în materialismul istoric, înseamnă pluralitate, antitotalitarism, democraţie şi libertate nestingherită de manifestare.

Î. Chiar şi când "lupta de clasă" e operantă?

R. Chiar şi atunci, pentru că dacă "stânga", în aceste cazuri, e interdictivă, sau ofensivă, ştirbind anumite libertăţi, ea este astfel, în primul rând, din raţiuni disciplinare. Şi-n definitiv, "stânga" nu interzice "dreapta" decât defensiv.

Î. Dar ce ne facem cu cazurile când, practic, vreau să spun în praxisul istoric, stânga devine ea însăşi totalitară?

R. Atunci nu mai e "stânga".

Î. Dar Stalinismul, Maoismul, Castrismul - ce au fost? Nu manifestări istorice ale stângii? Şi nu tot categorii ale unei gândiri materialist-istorice?

R. Nu manifestări, ci doar acumulări ale stângii.

Î. Curios totuşi că, parcă, Lenin făcea caz de o carte Stângismul, boala copilăriei comunismului...

R. Verificaţi-vă mai bine lecturile făcute.

Î. Da, făcute, dar şi uitate. Însă, oricum, chiar şi Stalin se apăra în numele unei "stângi" drepte. Şi iată-l, tocmai el e acuzat de totalitarism. Cum explicaţi aceasta? Sau Maoismul? Sau procedeele castriste?

R. Într-un singur fel: deviaţionisme.

Î. Spre ce? Doar nu spre "dreapta"?

R. Repet, simple deviaţionisme de la justa accepţie a termenului ultra-distilat în istorie.

Î. Nu cumva ar putea fi vorba şi de diverse orientări? Cineva, să nu precizăm totuşi cine, spunea: *Dacă până la treizeci de ani nu eşti de stânga, n-ai inimă, dar dacă şi după această vârstă rămâi tot la stânga, înseamnă că...* Şi n-aş vrea să apostrofez stânga...

R. Da, vreţi să spuneţi: "eşti prost".

Î. Eu n-am spus-o...

R. Am spus-o eu, pentru a nu mutila o... spusă. Dar, spusa e butadă pe seama afectivismului unor judecăţi. De altfel, nu şi Pascal spune că "inima îşi are raţiunile ei pe care raţiunea nu le pricepe..."?

Î. Deci să rămânem la ideea că stânga e şi o chestiune afectivă, o stare de inimă?

R. Implică afectivitate, dar numai ca orientare în anumite cazuri de maipuţinătate mintală. În sine sau în esenţa ei, stânga e o categorie operantă în cele mai lucide minţi, în sensul sau sensurile arătate mai sus.

Î. Deci ar caracteriza, operant, o anumită structură sau alcătuire umană în opoziţie cu "dreapta"?

R. Dacă ţineţi neapărat la definiri prin contrast, da. Eu, însă, nu ţin să definesc sau să precizez ceva în funcţie de altceva. Eu sunt de stânga, am fost şi rămân de stânga.

Î. Ca atitudine deci, dar vă identificaţi cu conceptul?

R. Am spus doar că nimeni nu se poate identifica cu altceva. Conceptul e concept, iar eu sunt eu.

Î. Dar de onorat l-aţi onorat cu atitudinile dumneavoastră? Doar aţi spus că sunteţi de stânga?

R. Da, dar asta-i altceva.

Î. Ce anume?

R. Ceva ce nu veţi putea afla, sau nu o să aflaţi decât cu o condiţie: să fiţi de stânga!

Î. Mulţumim, dar nici noi nu putem fi ceea ce nu suntem!

R. Şi atunci?

Î. Atunci ne oprim la ceea ce este fiecare.

(va urma)

MIHAI FĂGET

Micul volum *Lanţul asasinilor*, apărut anul acesta la Editura «Macarie» din Târgovişte (col. «Rezistenţa anticomunistă»), conţine o parte din memoriile şi versurile fostului deţinut politic **Mihai Făget.** Autorul s-a născut la Vladimir-Gorj, în 1931. A fost arestat în 1953, pe când îşi făcea stagiul militar, fiind condamnat la 11 ani de detenţie pentru «uneltire împotriva ordinii sociale». A trecut prin închisorile de la Braşov, Sibiu, Bucureşti (Uranus, Jilava), Dej, Satu Mare, Cavnic. A fost eliberat în aprilie 1964, dar Securitatea a continuat să-l hărţuiască mulţi ani după aceea.

Poet foarte înzestrat, D-l Mihai Făget merită un loc aparte printre vocile lirice ale închisorilor comuniste din România. Am selectat pentru pagina de faţă, cu îngăduinţa autorului, câteva poezii din volumul menţionat, sperând – ca şi editorul Mihail I. Vlad («Sper să-l pot convinge pe D-l Mihai Făget să scrie şi alte cărţi ca mărturie a ororilor din închisorile comuniste») – că scrisul D-lui Mihai Făget nu se va opri la acest prim pas editorial, ci că îşi va împlini până la capăt dubla vocaţie de *artist* şi *mărturisitor*.

profiluri lirice profiluri lirice profiluri lirice profiluri lirice profiluri lirice

PORTRET

Mi-am revăzut portretul în cenuşă,
Dar cum am ars eu nu-mi aduc aminte
De flacăra comorii jucăuşă...
Abia ca-n vis îmi joacă dinainte...

Chiar numele de ieri printre cuvinte
Mi-l regăsesc între pereţi şi uşă
Şi glasul mamei lin, să îmi alinte
Statura mea de-atunci, ca de păpuşă.

Numai că iar mă mistui şi recad
Din vârsta vremii în acel ce sunt –
Un rest de nume, scamă de cuvânt,
O curgere amară într-un vad
Care-a secat mereu din vară-n vară,
O scurgere din mine în afară.

ZARCA (I)

Nu mai plânge, priten al meu!
Plânsul este zadarnic,
Ca steiul din vulcan este gândul;
Peştera duce în prăpastie
Şi jos moartea înghite
Prăbuşirea înaltă.

Nici un semn de sfârşit,
Ci doar corbii din iad
Stau la zarcă în bezne.
Îşi rotesc priveghrerea
Răsplătiţi cu o ciosvârtă de crimă...

Aici crucea nu-şi are rost.

ZARCA (II)

A mai trecut o zi... Noi am rămas
Răsosândiţi în lanţuri şi-n cătuşe,
În raza morţii; fiecare uşe
Îngroapă o speranţă şi un glas.

Pe la vizete-n vârfuri caraleii
Ne bântuie şi ne pândesc sfârşitul
Să ne zidească-n moarte trupul, mitul,
În dantul ucigaş al Salomeei.

Noi aşteptăm sudalma şi otrava
Sub hohota de Goici şi de injurii;
În cutele amare-n jurul gurii
Mai pâlpâie abia câte-o epavă.

La ceas de iad, târziu, se-aude lanţul
Nevinovat al altui osândit...
E semn că moartea-morţii n-a minţit,
Iar Salomeea îşi urmează danţul.

RĂDĂCINA

Sub lutul paşnic tace rădăcina
Păstrând aceea taină a candorii
Şi poartă-n sine visul cu lumina
Puterea sevei din urcuşul florii.

Şi din adânc statura ei adâncă
Îşi tăinuie menirea sub ogor;
Cât e pământul şi lumina încă
Ea dăinuie ascunsă-n viitor.

CRINUL

E-o floare albă, naltă şi subţire,
Şi-n zori de zi la adieri de vânt
Se-nclină lin la cer şi la pământ,
În soare în amiaz, şi-n fericire.

Tăcerea frumuseţii de cuvânt
Îi poartă astfel în nemărginire Parfumul sfânt
şi trecător din fire,
Statornic în mai albul legământ.

O, lasă-mă să-ţi văd trecând şi eu
Spre bucurii eterna ta cărare
Şi-ai să rămâi grădinilor un zeu...
Şi tuturor rămâi o fascinare
Şi lumea va – Eterna ta chemare,
De dor imens – s-o mistuie mereu.

POETUL

Un gând şi o inimă caldă,
Un suflet curat şi un ţel –
Speranţa iubirii îşi scaldă
Noianul de visuri în el.

PE STATUIA LUI TUDOR VLADIMIRESCU

Te văd în umbra veacului de ieri
Cu braţ de fier ce cârmuieşte gloata,
Zăgăzuind şi viforul şi zloata
Din coaste-ncovoiate de dureri.

Ţi-a-ncremenit dârzenia-n făptură
Şi spada sus şi vremea pe grumazi,
Stegar măreţ al bravilor de azi
Şi-n lupte brav, când bravii se bătură.

Împrejmuit de-Arhangheli şi Eroi,
N-ai cunoscut nici moarte, nici pieire...
Căci dăltuit prin grindină şi ploi,
Tu, scut străbun de aur şi mărire,
De ai căzut, azi te ridici în noi
Prin graiul sfânt, de sfântă amintire.

AMIN

Când Adevărul e zdrobit cu pietre
Se stinge viaţa-n oameni şi în vetre...

Atunci, acum, la cel ucis pe lemn
Să stai pe loc şi să îţi faci un semn
Cu fruntea sublimată în văzduh,
În Tatăl şi în Fiul şi în Sfântul Duh.

Şi ia simbólul semnului Divin
Să te prosterni şi să renaşti! Amin.

SIMBOALE SI MÃRTURISIRI DE CREDINTÃ

COSTION NICOLESCU

În Biserică credinţa este determinată, explicitată în cadrele ei dogmatice, prin *Simboalele de credinţă* şi prin *Mărturisirile de credinţă*.

Cuvântul grecesc το συμβολον desemnează semnele sau indiciile după care se recunoaşte şi se distinge o învăţătură de alta, în cazul nostru învăţătura creştină, în ceea ce are ea esenţial şi propriu în raport cu alte învăţături. Simboalele de credinţă, deci, exprimă sintetic punctele dogmatice de credinţă, absolut necesare pentru a te feri de eventualele greşeli eretice şi pe care trebuie să le recunoşti şi să ţi le însuşeşti pentru a aparţine dreptei credinţe, aşa cum a fost ea revelată, îndeosebi prin Hristos, şi, apoi, întemeiată, elucidată şi fixată prin cele două mari izvoare lăsate de Dumnezeu la îndemâna oamenilor, Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie.

Trei sunt *Simboalele de credinţă* fundamentale ale Bisericii celei una de dinainte de Marea Schismă de la 1054:

- *Simbolul* aşa-zis *apostolic*, cel mai vechi cunoscut, aflat într-o scrisoare a episcopului Marcel de Ancira (337-338), în *Psaltirea* Papei Grigorie (590-604) şi în câteva cuvântări ale Fericitului Augustin (354-430). El a fost folosit, cu variante şi adaosuri, în mai toate Bisericile locale din Apus şi din Răsărit;
- *Simbolul niceo-constantinopolitan* stabilit în primele două Sinoade Ecumenice (Niceea, 325 - primele 7 articole; Constantinopol, 351 - ultimele 5 articole). El a devenit obligatoriu pentru întreaga Biserică, fiind *Crezul* oficial atât în Răsărit, cât şi în Apus. N-a cunoscut variante până la apariţia şi introducerea adaosului *Filioque*, în mod abuziv, în timpul papei Benedict al VIII-lea (1012-1024);
- *Simbolul atanasian* apărut în Galia spre sfârşitul secolului al V-lea, utilizat apoi şi în Spania, Germania şi Anglia. În Italia s-a bucurat de mare cinstire în secolul al X-lea. El a fost în mod nejustificat atribuit Sfântului Atanasie cel Mare, problema autorului lui rămânând deschisă. Utilizat un timp în unele Biserici apusene, el a fost ulterior definitiv abandonat în favoarea *Simbolului niceo-constantinopolitan* (1).

Este interesant faptul că unul dintre cele dintâi manuscrise ce le avem în limba română (rotacizantă), *Psaltirea Scheiană* (care ni s-a transmis prin intermediul unui manuscris-copie de la jumătatea secolului al XVI-lea, al cărui original specialiştii îl datează spre sfârşitul secolului al XV-lea), se încheia cu *Simbolul atanasian* (2).

Pentru Biserica noastră o importanţă deosebită o are, desigur, *Simbolul niceo-constantinopolitan*, numit şi *Crezul*. Acest *Simbol* exprimă, în forma cea mai concisă şi mai clară, învăţătura creştină autentică, în elementele ei fundamentale, esenţiale. *"Simbolul de credinţă sau Crezul ori Credeul este o scurtă şi limpede mărturisire a învăţăturii de credinţă creştină (...). Crezul este deci sâmburele Legii noastre creştine ortodoxe"* (3). El se bucură de suprema autoritate a primelor două Sinoade Ecumenice, fiind confirmat şi de celelalte cinci. Acest *Simbol* este rostit în cadrul celor mai importante slujbe ale Bisericii Ortodoxe şi îndeosebi la Sfânta Liturghie.

La 1544 este tipărită la Sibiu prima carte în limba română, un *Catehism* de influenţă luterană (din care, din păcate, până în prezent, nu s-a descoperit nici un exemplar). În orice caz, în *Catehismul* tipărit în anul 1559 la Sibiu de diaconul Coresi, care pare să fie, în mare, o reeditare a celui de la 1544, se găseşte *Simbolul de credinţă niceo-constantinopolitan*. Ceea ce trebuie remarcat este faptul că, în ciuda strecurării în acest *Catehism* a unor învăţături protestante, *Simbolul de credinţă* este corectat faţă de modelul său (ediţia germană, prin intermediar maghiar) şi redat în forma sa autentică, corectă, fără adaosul *Filioque*. Şi mai spune Coresi în prefaţă: *"Şi scoasem Sfânta Evanghelie, şi Zeace cuvinte, şi Tatăl nostru, şi Creadinţa apostolilor, să înţeleagă toţi oamenii cine-s români creştini"* (4). Este cert că dacă primele manuscrise şi tipărituri româneşti cuprind *Simbolul de credinţă*, el a fost în fapt tradus cu mult înainte, fiind probabil între primele texte cultice folosite în limba română în cadrul slujbelor slavone, tocmai pentru ca poporul să aibă înţelegerea dreptarului credinţei sale. Până astăzi, alături de *Rugăciunea domnească*, "Tatăl nostru", *Crezul* reprezintă unul din pilonii slujbelor ortodoxe, el fiind rostit cu glas înalt, de obşte, de întreaga adunare a bisericii, oricât de numeroasă ar fi aceasta, cum se poate vedea la hramuri şi sfinţiri de biserici. În slujbele Bisericii, *Crezul* reprezintă partea poporului, nu a preotului. Dimitrie Cantemir scrie despre moldoveni că: *"Simbolul credinţei îl rostesc la slujbă simplu, aşa cum a fost conceput de sfinţii părinţi ai sinodului de la Niceea şi resping adaosul papistăşesc şi de la Fiul"* (5). În general *Crezul* face parte din repertoriul obligatoriu al rugăciunilor învăţate pe de rost de un credincios, el nefiind, totuşi, propriu-zis o rugăciune, ci *o mărturisire*. Un sinod de preoţi români, ţinut sub conducerea mitropolitului Dosoftei, hotăra la 4 iulie 1627, între altele, *"învăţarea pe de rost a Crezului, a unor rugăciuni şi a unor părţi din Evanghelie"* (6). Un alt sinod, ţinut la Bălgrad în 1675, sub conducerea mitropolitului sfânt Sava Brancovici, făcea de asemenea îndemn la *"învăţarea rugăciunilor, a Crezului, a celor zece porunci de popor (în limba română)"* şi vorbea şi *"despre lecţiile de catehism"* (7).

În mod normal, cel mai simplu, mai direct şi mai corect răspuns al unui om de la noi, atunci când este întrebat asupra credinţei sale, ar fi să spună *Crezul*. În practică, ţăranul nu conştientizează acest lucru, drept care, la o astfel de întrebare, el răspunde mai simplu, dar şi mai vag, nu pentru el, ci pentru cei ce-l chestionează: "credinţa strămoşească", sau "credinţa ortodoxă", sau "legea strămoşească" etc. De semnalat, totuşi, faptul că în concepţia poporului *Crezul* a fost asemuit unui "dulău"(8).

În secolul al XVII-lea, secol marcat, în cadrul Contrareformei, de polemici acerbe între romano-catolici şi diferite confesiuni protestante, în condiţiile în care era curtată, când de catolici, când de protestanţi, pentru a fi integrată, Ortodoxia a fost obligată să răspundă uneori explicativ, alteori chiar polemic, reenunţându-şi punctele doctrinare în raport cu marile abateri şi "inovaţii" aduse de celelalte mari ramuri creştine ale Europei, şi îndeosebi de protestanţi.

Un mare mărturisitor al Ortodoxiei contemporane: Patriarhul Pavle al Serbiei

Astfel, la 1625, Mitrofan Critopulos, profesor, viitor patriarh al Alexandriei, la cererea profesorilor luterani de la Universitatea din Helmstedt, scrie o mărturisire de credinţă, cu slabă răspândire, nesancţionată de Biserică, tipărită în 1661 în Germania.

O a treia a fost întocmită la 1672, sub numele de *Pavăza Ortodoxei*, cu un evident accent polemic, antiprotestant. Ea aparţine patriarhului de Ierusalim, Dositei.

Pentru noi, însă, cea mai importantă este cea de-a doua, aparţinând mitropolitului Petru Movilă al Kievului, român prin familia sa. Această *Mărturisire* a fost discutată şi adoptată, după unele corecturi, în cadrul unui Sinod ţinut la Iaşi în mai 1642, la iniţiativa mitropolitului Varlaam al Moldovei. Un an mai târziu ea este confirmată în cadrul unui sinod ţinut la Constantinopol cu participarea tuturor patriarhilor Răsăritului. Această din urmă *Mărturisire* este importantă pentru noi prin faptul că a fost elaborată de un român şi a fost emisă de pe teritoriul românesc. Fără a insista asupra importanţei intrinseci a acestor date, este de presupus că ea a avut în mediul românesc nu numai o stare propice elaborării ei, dar şi o circulaţie pe măsură. Mărturisirea a fost scrisă iniţial în latină şi apoi transpusă imediat în greacă de cel mai de seamă teolog grec al veacului, Meletie Sirigul. La 1691, logofătul Radu Greceanu o traduce pentru prima dată în limba română şi o tipăreşte la Buzău. Lucrarea este compusă sub formă de catehism, în trei părţi, corespunzătoare celor trei virtuţi teologale fundamentale: credinţa, nădejdea şi iubirea. Numără 261 de întrebări şi răspunsuri. În prima dintre cele trei întrebări ale preambulului se arată ce trebuie să păzească creştinul drept-credincios şi sobornicesc pentru a moşteni viaţa de veci: *"dreapta credinţă şi faptele bune"* (9). Prima parte, "Despre credinţă", se referă amănunţit la ce este credinţa, la cele 11 articole de credinţă, la poruncile Bisericii, la Sfintele Taine ale Bisericii Ortodoxe (10).

☛

(1) Pr. Prof. Dumitru M. Colotelo, "Apariţia şi rostul Simboalelor de credinţă în viaţa Bisericii", în *Îndrumătorul bisericesc* editat de Arhiepiscopia Română Ortodoxă, Cluj-Napoca, 1981.
(2) N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1980, pp. 81-82.
(3) *Catehism ortodox*, editat de Arhiepiscopia Sibiului, Sibiu 1990, pag. 13.
(4) *Texte româneşti din secolul al XVI-lea*, Ed. Academiei, Bucureşti, 1982, pp. 101-103.
(5) Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, Ed. Academiei, Bucureşti, 1973, pag. 339.
(6) N. Iorga, *Istoria românilor din Ardeal şi Ungaria*, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1989, pag. 165.
(7) *Ibidem*, pag. 189.
(8) Tudor Pamfile, *Duşmani şi prieteni ai omului* (Antologie românească), col. "Din viaţa poporului român", culegere de studii, XXIX, Academia Română, Bucureşti, 1916, pp. 168-169.
(9) *Mărturisirea de credinţă a Bisericii Ortodoxe (1642)*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1981, pag. 23.
(10) *Ibidem*, pp. 25-108.

Faptul că *Mărturisirea de credință a Bisericii Ortodoxe*, este "opera unui român și - în forma sa definitivă - cristalizată pe pământ românesc" (11) nu poate fi întâmplător.

În răspunsul la a doua întrebare a preambulului se arată că *"este cu neputință să fie cineva plăcut lui Dumnezeu fără credință"* (12) și că ea, credința, este factorul primordial, pe care se pot întemeia cu adevărat faptele bune.

Este interesant și răspunsul la întrebarea a IV-a ("Ce este credința?"): *"Credința ortodoxă, sobornicească și apostolească este să credem din inimă și din gură să mărturisim un Dumnezeu, în trei ipostaze..."* (13). Acest *"să credem din inimă și din gură să mărturisim"* este foarte semnificativ și exprimă o realitate existențială, un tip de credință de nuanță isihastă și o mărturisire curajoasă. Se mai arată în acel răspuns încredințarea că temeiul credinței vine de la Hristos într-o linie harică directă: *"toate articolele de credință ale Bisericii sobornicești și ortodoxe ne sunt lăsate de Domnul nostru Iisus Hristos, în Biserică, prin mijlocirea apostolilor Săi, iar sinoadele ecumenice le-au tâlcuit și le-au cumpănit"* (14). De aici și hotărârea dovedită în popor de a nu schimba cu nimic cele moștenite și păstrate prin Biserică.

Ar mai fi de menționat că *Mărturisirea de credință*, veritabil catehism al Bisericii Ortodoxe, a cunoscut o largă circulație, fiind publicată între 1691 și 1942 în nu mai puțin de 18 ediții la București, Neamț, Sibiu, Buzău și Iași, ceea ce, în medie, ar însemna una la 14 ani.

Dar poate că cea mai concludentă mărturisire a credinței sale o face țăranul prin felul în care el se manifestă în mod concret. Mai ales practicarea Sfintelor Taine reprezintă o mărturisire fățișă și evidentă a credinței. Începutul îl face Botezul. *"Căci în adevăratul sens al cuvântului credința de după botez constă în faptul că oricine poate primi din toată inima obiectul credinței sale"* (15). Deci raportul între botez și credință este dialectic, ele întărindu-se reciproc. Dacă în unele cazuri poate că oamenii au mai renunțat în perioada comunistă la căsătorie, în schimb ei și-au botezat, de regulă, copiii, fie și în ascuns: *"Botezurile s-au făcut totdeauna. Pot să spun, toți sunt botezați. În sat nu este nimeni nebotezat. Mama cu copilul nu ieșea în lume până nu era botezat"*. Asta chiar și în vremurile cele mai grele, căci: *"Botezau pe ascuns. Mergeau la preot acasă, seara, sau venea preotul. Așa..."* (Grigorco Brândușa, 19 ani, studentă la Cernăuți, din comuna Boian, raionul Novosulița, în Bucovina - azi în Ucraina, 2 iulie 1992, la Putna).

Mărturisirea credinței se face, de asemenea, și poate în modul cel mai autentic, prin fapte. Credința nu poate rămâne pasivă, nici simplu enunțativă. Fără o întrupare adecvată ea este supusă derizoriului, pierderii. Îți mărturisești credința printr-o lucrare. *"Credința nu este în afară de noi. Dar noi cultivând-o prin poruncile dumnezeiești, o facem să devină Împărăția lui Dumnezeu, care e cunoscută numai de cei ce o au. Așadar împărăția lui Dumnezeu este credința dezvoltată prin lucrare. Iar împărăția aceasta înfăptuiește unirea nemijlocită cu Dumnezeu acelor ce fac parte din ea"* (16). Felul în care poporul român și-a construit ființa, caracterul, sistemul de valori, ierarhiile vădesc o puternică întemeiere într-o credință dreaptă și echilibrată. *"Eroul credinței... e strălucitor în seninătate, nu agresiv și infatuat"* (17). Țăranului român i se potrivește foarte bine acest portret făcut, succint și exact, de către Diadoh al Foticeii adevăratului creștin.

(11) *Ibidem*, pp. 20-21.
(12) *Ibidem*, pag. 24.
(13) *Ibidem*, pag. 25.
(14) *Ibidem*, pp. 25-26.
(15) Origen, *Comentariul la Evanghelia după Ioan*, C, XLIII, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, col. "Părinți și scriitori bisericești", nr. 7, pag. 298.
(16) Maxim Mărturisitorul, "Răspunsuri către Talasie", în *Filocalia* românească, vol. 3, Tipografia Arhidiecezană, Sibiu, 1948, pag. 125.
(17) Diadoh al Foticeii, "Cuvânt ascetic", cap. 20-21, în *Filocalia* românească, vol. 1, Tipografia Arhidiecezană, Sibiu, 1947, pag. 363.

ILARION LUPAȘCU, "PĂRINTELE CEL DISCRET"

Ne-am despărțit vremelnic, dar nu în duh, de părintele ILARION LUPAȘCU, "Părintele cel discret": pe 26 august, anul acesta, s-a mai isprăvit de scris o filă de autentică trăire de pateric românesc.

S-a născut în 1930 în comuna Gârbovi, județul Ialomița. De la șaptesprezece ani a început viața călugărească, plugărindu-și sufletul cu multă seriozitate și consecvență. Mânăstirea de metanie i-a fost celebra ctitorie a starețului Gheorghe și a Sfântului Calinic, Cernica.

Timp de douăzeci de ani s-a dedat nevoinței adânci a Muntelui Athos, fiind stareț al schitului românesc Prodromu (Înaintemergătorul). O boală necruțătoare, cauzată de asceza îndelungată, l-a silit să vină în România și să-și petreacă ultimii cinci ani ai vieții sale pământești la mânăstirea Cernica, îndeplinind și aici felurite ascultări (chiar asigurând stăreția mânăstirii, câtă vreme actualul stareț, părintele Clement Popescu, a suferit de pe urma unui accident de mașină în Bulgaria, sau fiind duhovnicul seminariștilor cernicani). Credincioșii l-au asaltat cu nevoile lor sufletești. Pe mulți i-a marcat pentru totdeauna, de la prima întâlnire, cu bunătatea, blândețea, iubirea, răbdarea și credincioșia sa față de Dumnezeu. Avea un grai simplu și curgător, limpede ca o apă de munte, dar având adâncimi de ocean, o nemaipomenită cunoaștere a tainelor sufletului omenesc, o căldură de simțire și expresie neprefăcută, spontană. A fost o adevărată icoană a înțelepciunii și clarviziunii.

Ca preot și duhovnic, învăța pe toată lumea: preoți călugări sau mireni, frați de mânăstire, credincioși care străbăteau distanțe impresionante pentru a găsi alinare și a "arde" alături de părintele pentru credința în Hristos. Vorba sa dulce și blândă atrăgea și îmbărbăta. Nu s-a iubit pe sine, ci s-a confundat cu slujirea Evangheliei, dăruindu-se total altora, cu o nețărmurită dragoste. Era un om care "aduna" oamenii.

Veneau sub epitrahilul său preoți, profesori de teologie, sacerdoți care nu au uitat că au și ei nevoie, la rându-le, de dezlegare duhovnicească și de un cuvânt ziditor, de folos sufletesc. Pe aceștia îi învăța să fie modele pentru păstoriții lor. Îi învăța că sminteala e mai cumplită decât păcatul personal. Că sminteala are rezonanță în istorie, peste generații, și că la Înfricoșătoarea Judecată vor da seamă și de efectele ei de-a lungul veacurilor.

Îi învăța să petreacă în rugăciune continuă, ca unul care a ucenicit la școala duhovnicească a rugăciunii athonite. Îi învăța că nu e de ajuns să te rogi doar dimineața și seara, ci permanent gândul să fie îndreptat către Dumnezeu, pentru a ne sfinți și curăți mintea.

Insista să le aducă aminte de prezența lui Dumnezeu, mai cu seamă în biserică și la Sfântul Altar. El însuși trăia realmente în intimitatea prezenței lui Dumnezeu. Îndemna pe slujitorii Sfintelor Altare să adopte ca atitudine în biserică tăcerea în timpul slujbelor, evitarea discuțiilor care nu aveau tangență cu slujba și slujirea, pentru că: "Hristos e acolo, de față..."

Învăța că trebuie să fugim de orice păcat, citându-l des pe Sfântul Ioan Gură de Aur: "E preferabil a ține șarpele la sân decât păcatul în suflet". Recompensa trăirii unei vieți duhovnicești este dobândirea îndrăznelii către Dumnezeu. Numai împrietenirea reală cu Dumnezeu și dialogul permanent cu El aduce de la sine împlinirea cererilor de folos ale preotului și ale poporului.

Trăia permanent cu îndemnul: "Veniți să ne urcăm în muntele Domnului, în casa Dumnezeului nostru, care face picioarele noastre precum cele ale cerbului și ne pune întru lucrări înalte, ca să biruim în calea Lui".

Nutrea o mare admirație și prețuire atât pentru Sfinții Părinți ai Ortodoxiei: Antonie cel Mare, Vasile cel Mare, Ioan Hrisostomul, cât și pentru marii duhovnici și teologi ai neamului românesc: părintele profesor Stăniloae, Ilie Cleopa, Arsenie Boca ș.a.

Îndemna pe frații slujitori să fugă de arghirofilie, să nu ceară taxe pe servicii și să fie mulțumiți cu ceea ce le oferă credincioșii, care, oricum, nu vor rămâne datori lor niciodată. Îndemna la citirea și cântarea tuturor slujbelor complet, rar și cu profundă trăire. Era partizanul spovedaniei dese, al citirii Sfintei Scripturi și al operelor Sfinților Părinți, îndeosebi ale Sfântului Ioan Gură de Aur.

Suferea, se consuma din cauza lipsurilor sufletești ale fraților din mânăstire. Din delicatețe sufletească, le remarca pe acestea doar celor deschiși să le primească, nu ca pe niște critici, ci ca semne ale iubirii sale față de adevăr întru Hristos și al dorinței sincere de îndreptare frățească, reciprocă.

A fost "omul lui Dumnezeu", "trimisul" Lui, care a trăit în spiritul pur al vieții monastice, purtând cerul în străfundurile propriei ființe. A fost călugăr nu numai cu numirea, ci mai ales cu fapta și viața sa, parafrazându-l pe părintele Arsenie Boca: "Părinte, să nu uităm că suntem călugări..." Si-a tăiat desăvârșit voia, călcând prin smerenie împletiturile diavolești, atât de subtile. A sădit unirea creștinilor cu Dumnezeu, urmărind desăvârșirea celor trei virtuți cardinale: credința, nădejdea și dragostea.

A murit cu adevărat duhului lumesc, concretizat în goana după averi, funcții înalte, bani cu orice preț. A fugit de slava deșartă, preferând discreția și smerenia. A refuzat desăvârșit publicitatea prin *mass media*. De aceea e mai puțin cunoscut. Mai puțin mediatizat decât alți duhovnici! De aceea Dumnezeu i-a dăruit luciditate până în ultima clipă a vieții lumești, în pofida suferințelor fizice insuportabile. N-a cârtit deloc, acuzându-se doar pe sine și zicând: "Pentru păcatele mele plătesc".

A mai spus, printre altele, ca vor veni vremuri grele pentru Biserică. Că dragostea dintre frați se va împuțina. Că unii, poate fără să-și dea seama, sunt puși chiar pe distrugerea comuniunii creștine.

Plecarea sa de aici către cele cerești reprezintă o imensă pierdere, mai ales pentru credincioșii care l-au avut ca duhovnic. Întrebat fiind unul dintre părinții mânăstirii dacă s-ar găsi acolo un altul, duhovnicesc ca și părintele, răspunsul a fost că, din această perspectivă, părintele Ilarion Lupașcu s-ar număra printre ultimii, lucru care nu bucură pe Sfântul Calinic, patronul sfintei mânăstiri Cernica, pe care părintele l-a avut în suflet permanent. Cel mai mare blestem pentru un popor este pierderea duhovnicilor și a păstorilor lui. În lipsa lor, diavolul își impune, fără mari probleme, victoria asupra păstoriților.

Părintele Ilarion Lupașcu a plecat dintre noi liniștit sufletește, iertându-i pe cei care nu l-au ascultat întru Hristos și l-au mâhnit, având inima curată și iertătoare, dragoste creștinească, răbdând cu pace toate necazurile venite din partea lor, făcând porunca Domnului. A înțeles cu tristețe că doar aceștia sunt perdanții. Chiar dacă frații n-au stat împrejurul lui de-a lungul celor trei nopți de priveghere. Chiar dacă dragostea frățească nu prea a prisosit la despărțirea sa. În schimb, l-au însoțit creștinește, după cuviință și tradiție, ucenicii săi, credincioșii, cărora le recomanda și le dăruia cu atâta căldură cea mai citită carte de pe fața pământului, după Sfânta Scriptură, *Urmarea lui Hristos*, dorindu-și cu ardoare ca ea să nu lipsească din nici o casă de creștin, ca unul care L-a urmat în duh și adevăr pe Mântuitorul.

Mărturia vieții sale autentic duhovnicești au fost sutele de credincioși prezenți la marea sa trecere către cele veșnice și fericite. Dacă s-a mântuit, vom avea un mijlocitor în plus către Domnul. El s-a împăcat cu "pârâșul", adică cu conștiința sa, așa cum des îi sfătuia pe atâția și atâția, înainte de mutare.

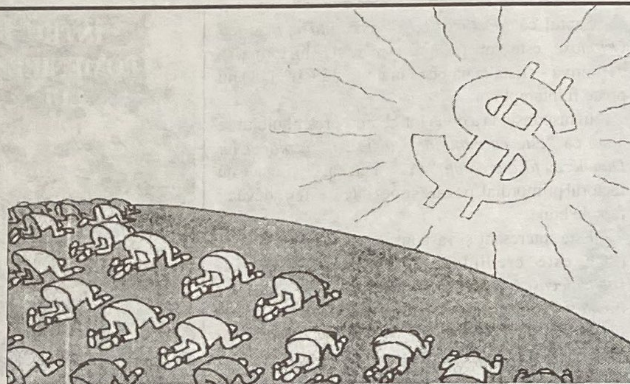
Incontestabil, face parte din șirul marilor rugători ai neamului românesc, pe care l-a iubit imens. Lecția sa de trăire duhovnicească, de totală dăruire de sine și dragoste pentru ceilalți, ne va obliga să zăbovim o clipă în plus și să meditâm asupra iscusinței noastre duhovnicești actuale și mai ales de perspectivă.

Să vărsăm o lacrimă fierbinte, la 40 de zile de la trecerea sa, pentru sufletul lui bun ca o pâine sau ca un artos, din care mereu împărțea credincioșilor, pe care i-a iubit atât!

Să plângem însă și pentru nevrednicia, nestatornicia, nepriveghерea, nedesăvârșirea, ignoranța, lenea și uitarea de mântuire a sufletelor noastre!

Preot Toderiță RUSU

ADEVĂRATUL PARTID AL ALIANȚEI CIVICE

După lovitura de stat prin care Securitatea, amenințată cu desovietizarea serviciilor secrete, l-a debarcat pe Victor Ciorbea de la comanda executivului, România a început să se prăbușească mai abitir decât pe vremea lui Iliescu. Tot ce a urmat, de atunci încoace, au fost doar macro-vorbe goale, macro-forme fără fond, căci la nivelul **macro** ***nu s-a instituționalizat decât hoția, în timp ce populația astfel "macrostabilizată" nu mai are cu ce să-și cumpere nici măcar macroul congelat de pe vremea lui Ceaușescu...***

NICI DUMNEZEU NU LUCREAZĂ ÎN PIERDERE

Disperat că venerabilul nenea Iancu (Diaconescu) s-a lipit de scaunul de președinte PNȚCD până la adânci bătrâneți, Radu Vasile și-a pierdut uzul rațiunii de stat la rând, grăbindu-se să declare răspicat că va conduce PNȚCD în alegeri *numai* ca președinte al acestui partid, înscriindu-se astfel și el la proba aruncatului cu mănușa; de unde înțelegem că cel puțin de-acum înainte se va purta fără mănuși cu contracandidații săi. Dar, la porțile Orientului, acest gen de provocare se lasă cu ridicarea și azvârlirea "mănușii direct în fruntea" celui care a aruncat-o (după cum a ripostat la adresa Cotrocenilor, "în dulcele stil clasic" caracteristic, Traian Băsescu - baioneta inteligentă a PD-ului...). Ca să evite noua sciziune care amenința PNȚCD, Ion Diaconescu l-a chemat urgent la ordine, la Neptun, pe năbădăiosul premier, pentru a-i remite cu puțintică diplomație mănușa aruncată, îndemnându-l să mai aibe puțintică răbdare până după alegeri.

Că Vasile trage la șefie, visând și vizând președinția PNȚCD ca trambulină pentru funcția supremă în stat, nu mai e un secret pentru nimeni încă de când făcea clăbuci (roșii) la gură mârâindu-și frustrările față de numirea lui Victor Ciorbea în funcția de premier. Privind șmecherește în viitor, cu mâna în buzunar și țigara în colțul gurii, ca o întruchipare glorioasă (demnă de pânzele omagiale ale lui Sabin Bălașa) a copilului din flori făcut de Țața Leanța cu Corneliu Vadim Tudor, arivistul propulsat pe aripile crizei în locul lui Victor Ciorbea reprezintă o trainică garanție atât pentru setea de înavuțire a lupilor tineri excitați de Petre Roman (această Lupească privind din "vocație" peste umărul partenerului...) cât și pentru tihna octogenarilor ațipiți în jilțurile PNȚCD după ce Securitatea și-a însușit înțelepciunea proverbului: cine n-are bătrâni, să-și cumpere...

Dar anticiparea de către premier, cu un an și jumătate înaintea alegerilor (neanticipate!), a necesității coalizării *explicite a* PNȚCD cu forțele de stânga (în momentul în care liderii acestui partid erau plecați din București în vacanță, iar președintele României la Sarajevo) este încă un semnal foarte clar dat partidelor Securității (și salutat ca atare de PDSR!) de a continua cu orice mijloace "mineriada" (instigarea sindicatelor la greva generală, greva RATB, greva RASUB, greva de la Terpo-Iași etc.) pentru perturbarea stabilității politice; ceea ce ar conduce la organizarea alegerilor anticipate (mult râvnite de opoziția comunistă), destabilizând astfel "planul de stabilitate în Balcani".

Reproșurile disperate la adresa Occidentului formulate de Emil Constantinescu (sătul de felicitările care tind să se substituie promisului sprijin financiar) dublate de bombănelile improvizate de Radu Vasile la adresa FMI-ului acuzat că folosește "standarde dublu", nu ar fi fost lipsite de temei dacă Puterea de la București ar fi curățat mai întâi paharul pe dinăuntru și apoi ar fi purces la *negocieri* cu Occidentul și organismele financiare internaționale, pe baza unui program de priorități ale *interesului național.* Dar unde ne sunt negociatorii? Și care ne este interesul?... Bunăoară, Carol I nu s-a sfiit să negocieze cu Rusia jertfa de sânge a armatei române din 1877, pentru a obține independența României! De la o vreme încoace, însă, n-avem nemți... Așteptăm ca *alții* să ne facă ordine în țară, *alții* să ne măture mizeria pe care o ascundem sub covor (numai înaintea semnării acordurilor stand-by cu FMI-ul), *alții* să ne facă programele economice, și tot alții să ne conducă practic din afară țara, conform intereselor *lor*...

Dacă încercăm să ieșim pentru o clipă din pielea cerșetorului și să ne punem în situația celui cu dare de mână, dispus să scoată niște bani din buzunar pentru aproapele său, vom înțelege că chiar și atunci când dăruiești nu o faci orbește, la întâmplare, ci te uiți cu atenție la cel care îți cere, pentru a te încredința că nu ai de-a face cu un șarlatan care simulează neputința, sau cu un milog care pur și simplu se complace în mizerie.

Dumnezeu Însuși se comportă ca un *investitor* în raport cu cei de care se îndură, distribuind talanții (*Mat.* 25: 14-30) inegal ("unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi și altuia unul"), dar echitabil ("fiecăruia după puterea lui"). Cel care și-a îngropat talantul este izgonit din Împărăția Cerurilor, pentru că nu l-a dat la zarafi pentru a-l lua înapoi *cu dobândă*! În consecință, talantul îi este luat și dat celui care a obținut cel mai mare profit (prin multiplicarea celor cinci talanți), pentru că "celui ce are [capacitate managerială de a face rentabilă investiția] i se va da", "dar de la cel ce n-are [spiritul întreprinzător de a pune în circulație talantul gestionat în vederea obținerii profitului] se va lua și ce are"! Faptul că nici Dumnezeu nu lucrează în pierdere reiese și din pilda semănătorului (*Mat.* 13: 1-23), în care singură sămânța căzută în pământ bun aduce roadă: "un grăunte dă o sută, altul șaizeci, altul treizeci".

S-au întrebat vreodată aleșii noștri ce fel de năpăstuit vede în noi Occidentul (ca să nu mai întreb cum ne vede Dumnezeu!): unul capabil să gestioneze profitabil finanțările obținute sau unul văicăreț ipocrit? Sau un mafiot care deturnează fraudulos fondurile alocate restructurării economice?

FEREȘTE-MĂ, DOAMNE, DE PRIETENI...

Dintr-o repulsie civică față de aglomerația de limbrici "reformiști", "realiști" și "pragmatici" care colcăie pe reziduurile comunismului, s-a născut Alianța Națională Creștin Democrată - singurul partid antimafiot și antisecurist care, în absența programatică a legii dosarelor și a lustrației, a aplicat lustrația propriilor săi membri. De la înființarea acestui partid condus de Victor Ciorbea, actuala clasă politică se împarte în "ciorbiști" și "fripturiști"...

O dovadă a necesității intrării în arena politică a ANCD o constituie reformarea recent demarată în PNȚCD, căruia - pentru a fi un partid modern - îi lipsește la ora actuală "dinamismul, curajul măsurilor ferme, decisive și buna evaluare a competențelor", după cum a declarat deputatul Mihai Gheorghiu, șeful departamentului Resurse Umane din PNȚCD (cf. *România liberă*/22 iulie). În aceste condiții, cele mai puternice lovituri de imagine au fost încasate de ANCD nu din partea mafiei securiste (căreia Victor Ciorbea i-a declarat război încă de când se afla la conducerea executivului), ci din partea celor care ar fi trebuit nu numai să susțină acest *partid civic,* dar chiar să se înscrie în rândurile lui, acolo unde le este de fapt locul. Nu este vorba aici de Ion Rațiu care, după ce a dezmințit oficial zvonurile conform cărora ar fi intenționat să se înscrie în ANCD, declarându-și "totala sa loialitate față de PNȚCD pe care l-a slujit întreaga viață" (cf. *România liberă*/20 aprilie), a condiționat în secret adeziunea sa la ANCD de susținerea candidaturii sale la viitoarele alegeri prezidențiale (cf. *Evenimentul zilei*/14 iulie); respinsă însă de Victor Ciorbea, "loialitatea" frustrată a "slujitorului pe viață" pare să-și fi aflat totuși "stăpânul" adecvat în persoana lui Virgil Măgureanu (cf. *Ziua*/8 iulie) - singurul dispus să-i susțină candidatura (de slugă la doi stăpâni...).

Deși aflat într-un conflict deschis - pe tema deconspirării Securității - cu conducerea nedeconspirată a PNȚCD (Diaconescu, Țepelea, Galbeni), Ticu Dumitrescu face și el o piruetă declarativă în jurul ANCD. Ideea înființării unui nou partid (desprins din PNȚCD) i-ar aparține, dar "când am văzut cu ce oameni se pleacă, le-am spus: «Bine, vreți să repetați figura pe care a făcut-o PNȚCD?(...) Dacă nu plecați din start cu o selecție riguroasă, ca să nu mă cert cu voi mai târziu, mă țin de-o parte»" (cf. *România liberă*/28 iunie). Din partea unui om integru ca Ticu Dumitrescu ar fi fost de așteptat nu să insinueze, ci *să demaște* (spre binele ANCD!) oamenii pe care îi *știe* ca fiind compromiși sau infiltrați și, în consecință, incompatibili cu prezența domniei sale în acest partid. Altminteri, am putea presupune că și Ticu Dumitrescu suferă de "complexul Vasile" față de Victor Ciorbea...

Cea mai tranșantă opoziție față de ANCD pare a fi făcută de păguboasa Doina Cornea care, ca "reacție față de scindarea politică pusă la cale de frații Boilă", s-a înscris în PNȚCD *simbolic* (sic!), deoarece se simte "mult prea istovită pentru a mai putea reprezenta o forță activă în vreo organizație" (cf. *Ziua*/20 aprilie). Spre deosebire de doamna Cornea, celelalte *prezențe simbolice* din PNȚCD nu au bunul simț de a recunoaște că sunt *istovite*... Cert este că, prin noua sa achiziție, PNȚCD devine, în raport cu realitatea, din ce în ce mai "simbolic"...

Deși autosuspendată definitiv și irevocabil din CDR din aceleași motive de natură civică ce au condus la desprinderea ANCD din "simbolicul" PNȚCD, Alianța Civică recurge la o atitudine conciliatoristă, "sprijinind solidaritatea forțelor politice de centru și centru-dreapta care se află ori s-au aflat în CDR" - după cum se menționează în comunicatul Consiliului Național Director al A.C. din 18 iulie.

Ce vrea, de fapt, Alianța Civică? Să fie iarăși și *jucătorul* principal, și *arbitrul* unei noi Convenții (lărgite)? Nu e îndeajuns de elocvent falimentul (fraudulos prin complicitatea cu mafia securistă) al actualei Convenții? Nu și-au dat arama pe față "martirii" colaboraționiști din PNȚCD?! Nu s-au dat în stambă "liberalii"? Au schițat vreun protest marionetele "ecologiste" din Convenție față de groapa de gunoi în care a fost transformat Bucureștiul, bântuit de haitele tot mai numeroase de maidanezi? Cât de revoluționară este organizația CDR-istă a revoluționarilor cu certificat de *profitor* al legii 42? Și cât de civică mai este Alianța Civică dacă nu trece cu arme și bagaje în tabăra ANCD - adevăratul și singurul partid al Alianței Civice?! E vremea ca partidele politice să meargă pe propriile lor picioare sau, dacă nu, să piară pre limba lor! Feciorelnicul dialog apolitic al Alianței Civice cu prezumtivii pețitori nu-și mai are rostul. Deși a fost "deflorată" politic, Alianța Civică a reușit să rupă la timp mezalianța "convențională" în care s-a implicat, "divorțând", ca și ANCD, din pricina *nepotrivirii de caracter*. E timpul ca respectivele două formațiuni să se unească pentru a reclădi Speranța. Numai împreună vor reuși! Altminteri suntem condamnați la o eternă autosuspendare!

Traian Călin UBA

"DICTATURA BUNULUI SIMT"

În galeria dictatorilor de dreapta din Europa secolului XX, Salazar ocupă un loc aparte. Regimul instaurat de el în Portugalia, la sfârşitul celei de a treia decade a secolului, este, după cum îl caracterizează academicianul francez Jacques Bainville în cartea sa *Dictatorii*, "dictatura cea mai cinstită, cea mai înţeleaptă şi cea mai cumpătată din Europa. Totodată este şi cea mai hotărâtă şi mai stăruitoare în aplicările sale".

Într-adevăr, profesorul universitar de la Facultatea de Drept din Coimbra a inaugurat în ţara sa, atunci când a fost chemat să o scoată din haosul politic, social şi economic în care o aduseseră regimurile liberal-democrate ale vremii, "dictatura profesorilor". Aproape toţi colaboratorii de care s-a înconjurat şi alături de care s-a străduit să scoată ţara din impas erau tineri profesori universitari. Iată cum caracterizează el regimul pe care l-a instaurat, în discursul rostit, în ianuarie 1934, în faţa tineretului portughez, în calitatea sa de prim-ministru: "Toate proorocirile cârcotaşilor au fost infirmate de desfăşurarea evenimentelor din ultimii ani din Portugalia. În timp ce aceştia prooroceau că dictatura va desfiinţa totul, sfârşind într-o teroare militară, lumea se pomeneşte cu un guvern alcătuit aproape în întregime din profesori universitari, vede cum este pusă forţa în slujba dreptăţii, cum pregătirea ştiinţifică înlocuieşte peste tot improvizaţia. În nici o epocă din istoria noastră modernă nu s-a acordat un rol atât de mare inteligenţei în acţiunea de rezolvare a treburilor statului; [...] niciodată nu a fost o strădanie asemănătoare cu aceea din zilele noastre, strădanie de a pune ştiinţa în serviciul intereselor naţionale, de a aplica cele mai bune metode de lucru în rezolvarea problemelor administrative, de a aşeza deasupra patimilor josnice graiul faptelor şi al regulilor..."

Dictatura inaugurată şi exercitată de Salazar în Portugalia este caracterizată de el însuşi, fără a putea fi acuzat de lipsă de modestie, ca fiind "dictatura raţiunii sau a inteligenţei". Noi am putea-o numi fără teamă de a greşi, "dictatura bunului simţ", pentru că Salazar o exercită în linişte şi tăcere, fără emfază şi fără excese. "În Portugalia şi gloria este mai calmă", remarcă un contemporan. Dintre toţi dictatorii epocii, Salazar a fost cel mai tolerant şi cel care a respectat în cea mai mare măsură libertăţile cetăţeneşti şi drepturile omului. "Eu am suprimat - îi plăcea lui să spună - doar acea libertate care se îndrepta împotriva interesului obştesc". Dovadă stă faptul că această dictatură este lipsită de violenţă şi opresiune. "Nimeni dintre noi - declară el în repetate rânduri - nu are dreptul să afirme atotputernicia statului faţă de mulţimea de oameni socotită simplă materie primă [...] Nimeni dintre noi nu are dreptul să socotească forţa drept izvor al tuturor drepturilor, în dispreţul conştiinţei individuale, al dreptăţii fireşti a cetăţenilor, al ţelurilor care se impun oricărei fiinţe omeneşti". El s-a mărginit doar să interzică partidele politice şi să recomande celor care nu se împăcau cu regimul instaurat de el să-şi petreacă o vacanţă, mai scurtă sau mai lungă, în Madeira, ceea ce i-a prilejuit mareşalului Pilsudski următoarea remarcă: "Fericită ţara a cărei Siberie este Madeira!".

*

Antonio de Oliveira Salazar s-a născut în 1889 la Santa Comba Dao, dintr-o familie modestă. A urmat Seminarul de la Vizeu, pe care l-a absolvit în 1908. Iniţial intenţiona să se facă preot, însă, după terminarea seminarului, şi-a descoperit o altă vocaţie: aceea de profesor. În 1910 se înscrie la Universitatea din Coimbra, unde studiază Teologia şi Dreptul. La terminarea studiilor, este cooptat în corpul auxiliar al Universităţii, iar în 1917 ajunge, prin concurs, asistent la catedra de Ştiinţe Economice. Aici, în liniştea patriarhală a vechiului burg universitar, departe de frământările politice ale epocii, tânărul profesor se dedică cu pasiune studenţilor şi studiului, devenind, în scurt timp, unul dintre cei mai reputaţi specialişti în probleme economice. Datorită prestigiului şi seriozităţii sale, în 1926, imediat după instaurarea regimului de dictatură militară al generalului Gomes da Costa, este chemat să pună ordine în finanţele ţării, care erau într-o situaţie mai mult decât disperată. La acea dată Portugalia era considerată ca fiind ţara clasică a anarhiei: anarhie politică, anarhie economică, anarhie socială. De aproape un secol ţara era sfâşiată de lupte interne. Se confruntau două tendinţe potrivnice: pe de o parte, spiritul *liberal-democrat* al vremii, pe de alta, cel *conservator-tradiţionalist*. În decurs de numai 16 ani, între 1910 şi 1926, în Portugalia au avut loc 16 revoluţii şi s-au perindat la putere 45 de guverne şi 8 şefi de stat!

Revoluţia din mai 1926 a pus capăt acestei degringolade politice, noul dictator, generalul Gomes da Costa, fiind decis să facă ordine. În acest scop, el apelează la Salazar, încredinţându-i Ministerul de Finanţe. Acesta a acceptat bucuros, dar numai după câteva zile şi-a luat valiza şi s-a întors la Coimbra, reluându-şi cursurile. Nu înţelegea să macine în gol! A plecat pentru că, de la început, colaboratorii lui nu erau dispuşi să accepte restricţiile impuse de el în materie de finanţe.

Aproape doi ani de zile, Salazar a stat retras la Coimbra, departe de viaţa politică. În acest răstimp, noul regim a reuşit să se impună, aducând o oarecare stabilitate în viaţa politică, însă criza financiară se adâncea. Guvernul s-a văzut nevoit să apeleze la serviciile Ligii Naţiunilor, for ce îndeplinea atunci, pe lângă alte atribuţii, şi atribuţiile Fondului Monetar Internaţional de astăzi. Dar forul de la Geneva nu a consimţit să acorde împrumutul solicitat decât cu condiţia instituirii unui control (nu se inventase încă noţiunea de "monitorizare"!) asupra politicii financiare portugheze. Guvernul a refuzat o astfel de condiţie.

Aşa stând lucrurile, noul preşedinte al Republicii, generalul Oscar Carmona, care îi succedase generalului Gomes da Costa, apelează din nou, în aprilie 1928, la serviciile profesorului de la Universitatea din Coimbra. Salazar acceptă, dar de data aceasta pune condiţii ferme. Mai întâi cere dreptul de a controla toate veniturile şi cheltuielile publice, în sensul că nimic nu se va putea întreprinde în acest domeniu fără aprobarea sa. În al doilea rând, cere să i se acorde dreptul de veto asupra oricăror suplimentări de cheltuieli curente. În acelaşi timp se angajează să colaboreze cu ceilalţi membri ai cabinetului în vederea măsurilor necesare pentru încasarea veniturilor şi reducerea cheltuielilor, astfel încât Ministerul de Finanţe să poată fi organizat după norme cu caracter uniform. Totodată declară răspicat că, de data aceasta, dacă nu va fi lăsat să lucreze aşa cum crede el de cuviinţă, va fi nevoit să părăsească iarăşi guvernul, fără a se mai întoarce sub nici un motiv. Preşedintele Republicii şi Consiliul de Miniştri îi acceptă condiţiile, iar el, luându-şi în primire postul, face următoarea declaraţie: "Aceste principii rigide, care vor călăuzi munca noastră în comun, demonstrează voinţa hotărâtă a noastră, a tuturor, de a pune ordine în viaţa noastră financiară şi, totodată, în întreaga noastră viaţă economică [...] Pentru a-mi îndeplini această sarcină anevoioasă am nevoie ca ţara să se încreadă în priceperea şi cinstea mea. Cer să mi se acorde o încredere desăvârşită, calmă şi senină, fără entuziasme exagerate şi fără descurajări [...] Ştiu foarte bine ce vreau şi unde vreau să ajung, dar să nu mi se ceară să realizez ce am de realizat doar în câteva luni. În orice moment voi pune la îndemâna naţiunii toate elementele necesare pentru a putea judeca situaţia ["transparenţă totală", am spune noi astăzi]. Ţara are toată libertatea să cerceteze, să facă observaţiile cuvenite, să discute, dar va trebui să se supună ori de câte ori voi găsi de cuviinţă să poruncesc".

Şi, imediat, noul ministru de Finanţe s-a apucat de treabă. Într-un răstimp de numai două luni a reuşit să întocmească bugetul pentru anul fiscal 1928-1929, în aşa fel încât, pentru prima dată, după zeci de ani, el se încheie cu un excedent. Începând din acel an, Portugalia nu a avut decât bugete echilibrate. Astfel, acest om necunoscut, ajuns la putere nu prin intrigi şi nici prin violenţă, care nu avea nici prieteni pe care să-i favorizeze, nici clientelă politică pe care să o recompenseze, şi care nu era obligat să facă în nici un fel compromisuri, a reuşit în patru ani să scoată ţara din impas. Pe el îl interesau, în primul rând, lucrurile mărunte bine făcute. Într-un discurs ţinut în faţa muncitorilor catolici din Coimbra, el spune un lucru care ar trebui să dea de gândit şi "patrioţilor" noştri de astăzi: "Portugalia se află astăzi în faţa unor grave dificultăţi, care ne trezesc patriotismul şi fac apel la devotamentul nostru. Fără îndoială patriotismul fiecăruia dintre noi reclamă datorii felurite. Dar să-mi fie îngăduit un sfat: să nu ne propunem niciodată ca scop al vieţii noastre salvarea patriei. Să lăsăm această misiune conducătorilor noştri şi Providenţei. Noi putem face un lucru mult mai simplu şi mai uşor, şi anume să muncim cât mai mult şi mai bine cu putinţă, şi să învăţăm ca, la locul nostru de muncă şi acasă la noi, să facem economii; să cheltuim atât cât este absolut necesar. Prin aceasta misiunea conducătorilor noştri va fi surprinzător de mult uşurată. Încolo, totul e flecăreală".

La formarea gândirii politice a lui Salazar a contribuit, printre alţii, şi Charles Maurras. Într-un interviu, liderul portughez face următoarea mărturisire: "Din literatura franceză am suferit o dublă influenţă: aceea a Şcolii de Ştiinţe Sociale, cu Le Play, Demolins şi ceilalţi, pe de o parte, iar pe de altă parte aceea a lui Charles Maurras. Am căutat să le temperez una prin alta. De la Maurras am luat ideea autorităţii, necesară pentru ca un stat să fie puternic. Am fost, de asemenea, impresionat de deosebirea tranşantă pe care el o face între *democraţie* şi *demofilie*. Confuzia dintre aceşti doi termeni, care este curentă la oamenii politici, este pricina multor erezii [...] Şcoala de Ştiinţe Sociale m-a învăţat că regimurile politice variază după împrejurări şi loc. Nu există regim politic ideal, care să fie deopotrivă valabil pentru toate timpurile şi toate ţările, dar există anumite principii fundamentale care aparţin tuturor regimurilor politice, oricât de opuse ar fi, principii fără de care nu se poate guverna".

Datorită acestor influenţe şi ţinând cont şi de experienţa dureroasă a Portugaliei şi a altor ţări, Salazar a ajuns la concluzia că democraţia parlamentară, de tip anglo-saxon, nu se potriveşte poporului portughez în momentul istoric respectiv. În concepţia lui, democraţia presupune maturitate politică şi o educaţie cetăţenească specială. Fără aceste însuşiri, ea duce la instabilitate guvernamentală, la subminarea autorităţii statului, la nesocotirea intereselor obşteşti, la favorizarea corupţiei, la instalarea anarhiei. După el, regimul liberal, în majoritatea cazurilor, degenerează în libertinaj. Optând pentru dictatură, Salazar optează de fapt pentru *un stat autoritar* şi respinge ideea unui "stat totalitar". Din acest punct de vedere, deosebirea dintre dictatura instaurată de Salazar şi celelalte dictaturi europene este esenţială.

În introducerea cărţii lui *O revoluţie pe cale paşnică*, Salazar prezintă astfel esenţa ideologiei dictaturii portugheze: "Respectul şi iubirea de patrie, solidaritatea naţională, respectul faţă de familie (care este celula societăţii prin excelenţă), autoritate şi ierarhie, cultivarea valorilor spirituale, respectul faţă de om, caracterul sacru al sentimentelor religioase, iată esenţialul doctrinei noastre [...] Noi suntem împotriva tuturor internaţionalismelor, împotriva comunismului, împotriva socialismului, împotriva sindicalismului anarhist, împotriva a tot ceea ce desconsideră, dezbină şi fărâmiţează familia, împotriva luptei de clasă, împotriva celor fără patrie şi Dumnezeu, împotriva robiei muncii, împotriva concepţiilor materialiste despre viaţă, împotriva forţei ca origine a dreptului. Suntem împotriva tuturor marilor erezii ale timpului nostru..."

Voi încheia tot cu un citat, din care reiese şi mai pregnant deosebirea dintre Salazar şi ceilalţi dictatori. Vorbind, în aceeaşi carte, despre tineretul portughez, el spune: "Tinerii noştri sunt dezorientaţi şi decepţionaţi. Ei ar vrea să trăiască o viaţă intensă, frenetică. Demonstraţiile grandioase şi tumultoase ale vieţii tinerilor germani şi italieni, stilul lui Hitler şi al lui Mussolini îi fascinează. Ei ar dori să se înflăcăreze de un fel de ură sfântă şi ca eu să-i asmut sălbatic împotriva duşmanilor. Nu acesta este scopul meu; eu vreau *să normalizez* naţiunea, să o fac să trăiască *firesc*. Eu fac revoluţia *paşnic* şi, dacă sunt revoluţionar, sunt în măsura în care sunt pentru *echilibru* împotriva dezechilibrului, pentru *adevăr* împotriva imposturii, pentru *ordine* împotriva dezordinii...". "Dictatura - încheie el - este o chestiune de tact".

Spre sfârşitul anilor '30, un publicist de la noi a scris un articol intitulat şocant: "Ne trebuie un Salazar!". Nu ştiu în ce măsură România avea nevoie, la vremea aceea, de un Salazar, însă astăzi, cu certitudine, i-ar fi de mare trebuinţă. Dar vai, se pare că... nu mai nasc la Moldova oameni!

Demostene ANDRONESCU

CABALA

"Cabala îl face pe om atent la mister; la misterul din el şi la cel care-l înconjoară."
Rabinul Dr. Alexandru Şafran

2. HIRSCH HEINRICH GRAETZ ŞI CABALA (6)

După portretul făcut lui Mose de León, adevăratul autor al cărţii *Zohar*, H.H.Graetz îşi continuă analiza, prezentând conţinutul acestei opere fundamentale a Cabalei.

Ideea directoare a din *Zohar*, dacă poate fi vorba de o idee directoare în această lucrare, constă în afirmaţia că *Tora*, pe lângă relatările istorice şi prescripţiile religioase care ies în relief la o lectură superficială, urmăreşte de fapt să dezvăluie adevăruri profunde şi secrete despre realitatea suprasensibilă. *"Cum am putea să ne închipuim* - exclamă unul din discipolii lui Simon Ben-Iochai - *că divinitatea nu a avut să ne comunice lucruri mai profunde decât acele relatări banale despre Esau şi Hagar, despre Laban şi Iacob, sau despre măgarul lui Bileam? Oare merită o colecţie de astfel de istorioare naive numele de Tora?"*. Răspunsul îl dă Simon Ben-Iochai (sau mai bine zis Mose de León) care afirmă: *"Dacă numai acesta este conţinutul Torei, atunci şi noi am putea să concepem o asemenea carte, poate chiar una mai bună. Dar nu, adevărata semnificaţie a Torei este una mult mai profundă, mistică. Povestirile biblice se aseamănă unei haine frumoase care îi încântă într-o astfel de măsură pe proşti, încât nu mai încearcă să vadă ce se găseşte dedesubt. Acest veşmânt exterior acoperă un trup, iar trupul un suflet, cel mai înalt suflet. Vai de cei păcătoşi, care susţin că Tora ar conţine numai povestiri simple şi privesc numai îmbrăcămintea! Ferice de cei cucernici, care caută sensurile profunde! După cum vinul nu este ulciorul, tot astfel Tora nu este o colecţie de povestiri."* Formulând această premiză, Mose de León şi-a creat un spaţiu larg în care să se poată desfăşura.

Întregul conţinut al scrierii lui Mose de León este un lanţ de răstălmăciri ale Scripturii şi de denaturări ale sensurilor cuvintelor. Tema de preferinţă a cărţii este sufletul şi, în acest cadru, analiza se concentrează asupra a ceea ce se petrece cu sufletul în timpul somnului. Alte teme preferate sunt păcatul şi impuritatea, pe care le tratează în diferite variante şi asupra cărora revine tot timpul. La graniţa imperiului luminii se găseşte imperiul întunericului. Întunericul învăluie lumina, aşa cum coaja învăluie miezul unui fruct. Răul originar, cu cele zece trepte ale sale, este desemnat de Cabală cu denumirea metaforică de *"coajă"* (*kelifa*). Toţi nelegiuiţii şi răufăcătorii din Biblie ar fi, după *Zohar*, copiii principiului răului, ai *"coajei"*. Din această sursă provin Şarpele biblic, Cain, Esau, Faraonul, după cum aceeaşi origine o au regatul lui Esau, Roma, ca şi puterea Bisericii creştine din Evul Mediu, bazată pe violenţă şi nedreptate. În schimb, Israel şi cucernicii fac parte din imperiul luminii. *"Cel care păşeşte spre stânga (spre păcat) şi îşi întinează viaţa, acela atrage după sine spiritele rele care se prind de el şi nu-i mai dau drumul din ghearele lor"*. Un punct de vedere care dovedeşte că autorul a fost puternic influenţat de parsism, concepţia religioasă întemeiată de Zarathrusta, ale cărei principii se găsesc în scrierea sfântă, *Avesta*. Legătura intimă a sufletului, fie cu lumina, fie cu întunericul este comparată în *Zohar* cu raporturile conjugale, în sensul existenţei unui principiu masculin şi a unuia feminin. Atât timp cât poporul lui Israel trăieşte în exil, unitatea divină este într-o oarecare măsură incompletă. Ea se va restabili abia în ziua în care *"Doamna"* - Cabala - se va împerechea cu Regele.

Dacă Mose de León nu ar fi vorbit despre perioada mesianică, cheia de boltă a Cabalei, şi nu ar fi prezis venirea ei, opera sa ar fi fost incompletă. Dar abordând acest subiect, falsul devine evident. În loc de a indica o dată care să corespundă epocii în care a trăit Simon Ben-Iochai (secolul II), utilizând magia literelor şi numerelor, *Cartea Zohar* calculează că începutul perioadei mesianice va avea loc în secolul XIV. Prin această precizare Mose de León a trezit în sufletele contemporanilor săi speranţa că vor avea fericirea să vadă cu ochii lor începutul erei mesianice.

Deşi *Cartea Zohar* vrea să lase impresia că se străduieşte să ridice iudaismul rabinic şi statutul său la un nivel cât mai înalt, conferind chiar şi actelor neînsemnate o consacrare mistică, în fapt minimalizează şi critică Talmudul şi învăţăturile sale, bineînţeles de o manieră voalată, prin caracterizări cu dublu înţeles, făcute cu o mână nevinovată. Mai întâi, Mose de León consideră că studiul Cabalei este cu mult superior studiului Talmudului şi chiar al Bibliei. Cabala are avânt şi este capabilă să se ridice până la nivelul activităţii divine, în timp ce Talmudul şi adepţii lui au aripile retezate şi sunt incapabili să se ridice la cunoaşterea supremă. Talmudul este comparat cu o sclavă măruntă, în timp ce Cabala apare ca o stăpână autoritară. Într-o altă comparaţie, studiul Talmudului este asemuit unei stânci aride, din care nu izvorăsc decât discuţii sterile şi controverse, pe când Cabala este un izvor bogat, fiind suficient să pronunţi un singur cuvânt pentru a te putea bucura de unda să înviorătoare şi plină de prospeţime.

Publicarea *Cărţii Zohar* a provocat o uimire fără margini în rândurile cabaliştilor. Cu toţii s-au grăbit, cu lăcomie, să pună mâna pe ea. Mose de León a primit numeroase comenzi să furnizeze cât mai multe copii. La întrebarea de unde şi-a făcut apariţia, aşa deodată, o atât de voluminoasă scriere secretă a unui mare învăţat despre care nu se ştia mai nimic până atunci, s-a răspuns că ea a fost descoperită de Nachmani în Palestina, care a trimis-o spre Catalonia, dar o furtună de nisip a abătut-o spre Aragón şi astfel a ajuns în mâinile Mose de León, singurul care posedă originalul. Vestea despre descoperirea comorii cabalistice s-a răspândit în întreaga Spanie. Cercul constituit în jurul lui Abulafia a recunoscut-o imediat ca veritabilă. Au fost desigur şi cabalişti care au pus la îndoială că autorul cărţii ar fi Simon Ben-Iochai, dar valoarea conţinutului în sine, ca o sursă pură pentru Cabală, a fost unanim recunoscută.

Când însă cabalistul Isaak din Acra, care a supravieţuit măcelului provocat de cucerirea oraşului de către musulmani, a sosit în Spania şi a văzut *Cartea Zohar*, a fost uimit şi în acelaşi timp curios să afle dacă această veche scriere, despre care se pretindea că provine din Palestina, este într-adevăr autentică. O curiozitate justificată, deoarece, deşi născut în Ţara Sfântă şi în contact cu discipolii lui Nachmani, nu auzise până atunci nimic despre existenţa ei. Întâlnindu-se cu Mose de León, acesta i-a jurat solemn că posedă în locuinţa sa din Ávila exemplarul scris de mâna lui Simon Ben-Iochai şi s-a oferit să i-l pună la dispoziţie pentru a-l verifica. Între timp, însă, Isaak din Acra s-a îmbolnăvit şi a murit, astfel că vălul care acoperea misterul apariţiei acestei scrieri a rămas neatins. Dar anumite persoane au aflat de la soţia şi de la fiica sa adevărul. Mose de León a conceput cu capul său *Cartea Zohar*, a scris-o cu mâna sa şi a multiplicat-o pentru a câştiga bani, cât mai mulţi bani. Soţia şi fiica sa, desigur fără să-şi dea seama de consecinţele mărturisirilor lor, l-au demascat pe falsificator. Şi cu toate acestea *Cartea Zohar* s-a bucurat de neţărmurită veneraţie printre cabalişti!

Ceea ce Mose de León i-a pus în gură lui Simon Ben-Iochai, că *"mulţi vor fi aceia care se vor aduna în jurul Cărţii Zohar când va fi cunoscută, şi îşi vor hrăni spiritul din conţinutul ei până la sfârşitul zilelor"*, s-a adeverit după moartea sa. Chiar dacă conţinutul nu le-a adus cabaliştilor ceva esenţial nou, totuşi ea le-a prezentat doctrina într-o formă şi într-o limbă care i-a uimit. Totul a fost mizat pe efectele produse de stimularea fanteziei. Lungile discuţii pe care Simon Ben-Iochai le poartă cu discipolii săi, sau cu *"păstorul credincios"*, au pe alocuri o deosebită forţă de convingere. De asemenea, pline de efect şi cu o încărcătură emoţională pentru firile cucernice sunt invocările de acest gen: *"Vai, vai de aceia care cred asta şi asta, sau care nu cred, sau care nu iau în seamă...!"*. Pe alocuri, în text, sunt inserate scurte rugăciuni care, prin conţinutul lor emoţional, sunt capabile să umple sufletele de un fior tainic.

Aceasta a fost calea prin care şi-a făcut apariţia în lumea iudaică o nouă carte fundamentală, pe care Cabala, cu numai un secol mai înainte nu o cunoştea şi care, într-o anumită măsură, a dobândit un statut superior Bibliei şi Talmudului. Într-o anumită privinţă, *Cartea Zohar* a avut şi o influenţă pozitivă, în sensul că a impulsionat studiul Talmudului să iasă din rigiditatea sa juridică, a stimulat fantezia şi sensibilitatea, creând o contrapondere activităţii raţionale. Dar daunele pe care le-a provocat iudaismului întrec cu mult contribuţia sa pozitivă. Prin *Cartea Zohar* superstiţiile s-au întărit şi s-au răspândit, iar sufletele oamenilor au fost tulburate de imperiul lui Satan, de spirite rele şi de năluci. Şi pe lângă toate acestea, în *Cartea Zohar* se găsesc pasaje care confirmă dogma trinitară creştină.

În timp ce misticii îşi desfăşurau activitatea lor nefastă prin deformarea structurii Sfintei Scripturi şi prin paralizarea simţului pentru adevăr, filozofii epocii nu au renunţat la activitatea pusă în slujba scopurilor lor. Prin opera sa, Maimonide se străduise să pună de acord iudaismul cu raţiunea, să găsească un sens filozofic, sau cel puţin acceptabil, acelor versete obscure din Biblie şi să subordoneze prescripţiile religioase unei finalităţi inteligibile. Dar tendinţa urmaşilor săi de a considera totul în sens alegoric, Scriptura, *Agada* şi riturile, a depăşit măsura, aşa cum se întâmplase şi cu helenizaţii alexandrini. Pseudofilozofii au deformat relatările despre actul creaţiei şi despre perioada patriarhilor de la sensul lor original, explicându-le ca şi cum ar fi nişte texte filozofice obişnuite. Dar lucrurile nu s-au oprit aici. Cei mai îndrăzneţi dintre ei au mers şi mai departe, transformând în concluzii filozofice afirmaţii care de fapt conţin datele fundamentale ale iudaismului. În faţa acestor exagerări, reacţiunea cabalistică, o altă exagerare, a fost o consecinţă firească.

(va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

Adam Kadmon **(gravură din sec. al XVI-lea)**

130 DE ANI DE LA NASTEREA SAVANTULUI CRESTIN NICOLAE C. PAULESCU (1869-1931)

PAULESCU

NOȚIUNILE DE *Suflet* ȘI *Dumnezeu* ÎN FIZIOLOGIE

EDITURA ANASTASIA

În 1999 se împlinesc 130 de ani de la nașterea savantului Nicolae C. Paulescu, adevăratul inventator al insulinei, adversar neîmpăcat al darwinismului și unul dintre principalii teoreticieni ai naționalismului creștin din primul pătrar al secolului XX.

În întâmpinarea acestei aniversări, Editura «Anastasia» din București a reeditat de curând una dintre lucrările științifice cele mai importante ale lui N. C. Paulescu: *Noțiunile de «suflet» și «Dumnezeu» în fiziologie* (ediție îngrijită și prefațată de Răzvan Codrescu). Cartea mai fusese reeditată în 1944 de către Dr. V. Trifu, ilustru ucenic al autorului.

Ediția din 1944 era deschisă de o amplă prefață intitulată «Profesorul Paulescu». Întrucât această prefață nu a mai fost republicată ulterior, am hotărât să o oferim în foileton cititorilor *Punctelor cardinale*, omagiindu-l astfel pe N. C. Paulescu printr-o mărturie cuprinzătoare și autorizată, dezvăluind cu căldură *complexitatea* și *exemplaritatea* controversatei sale personalități.

(Menționăm că ortografia a fost actualizată, punctuația îmbunătățită, iar greșelile de tipar s-au îndreptat în mod tacit).

profesorul PAULESCU

evocare de DR. V. TRIFU

Solicitat să primească o catedră la Universitatea din Freiburg, unde i se ofereau condiții excepționale, rugat să rămână la Paris, ca urmaș al lui Lancereaux, Paulescu preferă, ca și marele Victor Babeș în 1887, să vină la București, «între ai săi».

Gloria de la Paris îl preceda și lumea noastră științifică și intelectuală îl aștepta cu o vie curiozitate. Dar iată că Paulescu, în prima sa lecție de deschidere a cursului, spre stupefacția tuturor, definind Fiziologia, se declara... «finalist»[1]!

Intelectualii noștri, materialiști-atei și hotărât «mecaniști», se mulțumiră să uzeze de vechea tactică a materialiștilor împotriva argumentelor pe care nu le pot învinge, orânduind și întreținând în jurul profesorului Paulescu sinistrul și redutabilul «complot al tăcerii», căruia avea să-i urmeze o campanie surdă de insinuări.

Paulescu, indiferent, se întoarse la Paris, unde, în noiembrie 1901, obținu titlul de Doctor al Universității din Paris, cu o teză de Chimie biologică: *Studiu comparativ al acțiunii clorurilor alcaline asupra materiei vii* – lucrare precedată și urmată de o serie de publicații și comunicări de mare valoare[2]. Își încununa astfel studiile făcute în laboratoarele profesorilor Armand Gautier, pentru «Chimia medicală», Troost și Riban, pentru «Chimia generală», și Duclaux, pentru «Chimia biologică». Tot atunci a dezvoltat chestiunea «Acțiunii antisepticelor asupra levurii», pusă de prezidentul tezei, profesorul de Fiziologie vegetală Duclaux, și chestiunea «Influenței diverselor radiațiuni asupra structurii frunzelor», pusă de profesorul Gaston Bonnier.

Revenit în țară, dar în permanent contact cu Lancereaux până la moartea acestuia (1910), Paulescu își continuă cercetările sale multiple, stingherit doar de slabele mijloace pe care i le oferea laboratorul atât de sărac al Facultății noastre de Medicină.

În 1906, după ce izbutise să extragă – printr-un procedeu foarte delicat, imaginat de dânsul – hipofiza la pisici și la câini, urmărind o lungă serie de experiențe cu totul *noi*, Paulescu publică celebra sa operă *Hipofiza creierului*[3]. «Procedeul Paulescu», adoptat de atunci în știință, evita toate inconvenientele metodelor anterioare și permitea toate experiențele pe această glandă, așa de greu de atins altfel, fiindcă ea se găsește pe fața interioară a creierului.

Continuându-și la București cercetările asupra splinei, pe care a studiat-o îndelung, minuțios și din toate punctele de vedere, a dovedit – împotriva părerii emise de Pugliese, Charrin, Moussu – că splenectomia nu modifică secreția bilei[4].

Între 1911 și 1913, s-a ocupat de problema glicogenului și a făcut numeroase cercetări experimentale concludente, cărora le-au urmat alte cercetări, asupra epifizei, asupra pancreasului și asupra diabetului[5].

Pentru extirparea completă a pancreasului la animale (operație foarte gingașă și foarte greu de executat perfect), profesorul Paulescu a imaginat și realizat un procedeu operatoriu personal, cu rezultate ideale[6]. Pe lângă tehnica operatorie, pe care a descris-o minuțios, el a arătat și condițiile de stare, necesare unei perfecte reușite operatorii.

Lucrarea «Cercetări asupra rolului pancreasului în asimilația nutritivă», ajunsă la Liège la 22 iunie 1921 și publicată în luna august a aceluiași an în revista *Archives Internationales de Physiologie*, prezenta lumii științifice descoperirea tratamentului științific al diabetului și îi oferea în cele mai mici amănunte posibilitatea de a-i controla experiențele făcute și exactitatea concluziilor[7].

Până atunci, nimeni nu izbutise să izoleze și să injecteze experimental «extrasul pancreatic» (produsul secreției interne a pancreasului), căruia profesorul Paulescu i-a dat numele de *Pancreină*. Pentru Paulescu însuși, chestiunea nu era o noutate, fiindcă dânsul izbutise să prepare, încă din 1916, un extract apos de pancreas, pe care l-a injectat în sângele unor câini diabetici, făcând astfel să se suprime toate simptomele diabetului.

Întrerupt de război, și-a reluat experiențele în 1919, a clarificat datele și le-a comunicat cu încredere revistei belgiene, la care colaborau savanții fiziologiști de pe tot globul.

Savantul american Ernest L. Scott, profesor de Fiziologie la Columbia University din New York, el însuși un celebru cercetător al problemei, îi scrise, la 5 noiembrie 1921, o scrisoare prin care îl ruga să-i încredințeze prepararea și răspândirea *noului* preparat. Am fost singurul său colaborator care a insistat să accepte propunerea profesorului american, fiindcă bănuiam dificultățile pe care le va întâmpina: lipsa unui mare laborator, lipsa mijloacelor materiale necesare, rezerva compatrioților în asemenea împrejurări; și, mai ales, fiindcă știam că oamenii de știință din țările puternice, ori foarte bogate, s-au întrecut, întotdeauna, să nu țină seama de munca și de descoperirile savanților din țările mai puțin puternice. Toți ceilalți au fost de părere ca descoperirea profesorului Paulescu să fie încredințată unuia dintre laboratoarele noastre românești (?), pentru ca din România să se răspândească în lume binefăcătorul remediu.

(va urma)

---

1 Paulescu, "Definiția Fiziologiei", lecție ținută la 27 octombrie 1900.

2 Paulesco, *Étude comparative de l'action des chlorures alcalins sur la matière vivante*, Thése de doctorat à la Faculté des Sciences de l'Université de Paris, Paris, 1901, p. 82; Paulesco, "Examen critique de quelques travaux sur les relations qui existent entre les poids atomiques et moléculaires des corps et leur toxicité", în *Journal de Médecine interne*, 1901, p. 1015; Paulesco, "Méthode et technique d'une étude sur les relations qui existent entre les fonctions physico-chimiques des corps bruts et la matière vivante", în *Journal de Médecine interne*, 1901, p. 1021; Paulesco, "Recherches expérimentales sur l'action des chlorures alcalins sur la levure de bière", în *Journal de Médecine interne* (4 articole), 1901 (pp. 1037 și 1047) și 1902 (pp. 8 și 17); Paulesco, "Action des sels des métaux alcalins sur la substance vivante", în *C. R. Acad. des Sciences*, 27 iunie 1904; Paulesco, "L'action des sels des métaux alcalins sur la substance vivante", în *Journal de Physiologie et Pathologie générale*, iulie 1904, p. 629; Paulesco, "L'action des sels des métaux alcalino-ferreux sur la substance vivante", *ibid.*, septembrie 1904, p. 855. Vezi și *Buletinul Societății de Științe*, București, 1904, pp. 38 și 49, precum și *România medicală*, martie 1904.

3 Paulescu, *L'Hypophise du cerveaux. Recherches expérimentales*, Ed. Vigot, Paris, 1906, precum și *Revista Științelor Medicale*, București, 1906, unde publică și 11 desene istologice.

4 Paulesco, "La splénectomie ne modifie pas la sécretion de la bile", în *C. R. Acad. des Sciences*, 1905; *ibid.* în *Bulletin Académie de Médecine*, 1906, și în *Journal de Physiologie et de Pathologie générale*, 1906.

5 Paulesco, "Sur la formation du glicogène dans la foie par suite d'injections de divers sucres dans la veine porte", în *Annales de Biologie*, Paris, 1911; *ibid.* în *C. R. Soc. de Biologie*, Paris, 1911, și în *Revista Științelor Medicale*, București, 1913; Paulesco, "Origines du glicogène", în *C. R. Soc. de Biologie*, Paris, 1913.

6 Paulesco, "Effets des greffes de l'hypophyse", în *Revista Știițelor Medicale*, 1911; Paulesco, "Effets des tumeurs artificielles, introduites à la base de cerveau dans la région hypophysaire", în *Annales de Biologie*, t. I, 1911; Paulesco, "Le glicogène dans le diabète par extirpation du pancréas", în *C. R. Soc. de Biologie*, 1920; Paulesco et Michailesco, "Le glicogène dans le diabète", în *C. R. Soc. de Biologie*, 1920.

7 Paulesco, "Recherches sur le rôle du pancréas dans l'assimilation nutritive", în *Archives Internationales de Physiologie*, Liége, 1921. Această publicație era perfect cunoscută de fiziologiștii din lumea întreagă.

NAE IONESCU

TRATAT DE

METAFIZICĂ

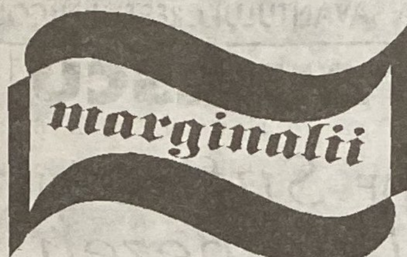
INEDIT

Fără îndoială, încheierea editării cursurilor litografiate sau stenografiate ale lui **NAE IONESCU**, atâtea câte au ajuns până la noi, reprezintă o împlinire *generală*, a culturii româneşti postcomuniste, dar şi o împlinire *particulară*, a sârguinţei editoriale a D-lui Marin Diaconu (fie de unul singur, cum a început prin 1991, sub egida Editurii «Humanitas», fie în colaborare cu D-na Dora Mezdrea sau cu D-l Dan Zamfirescu, la edituri precum «Anastasia», «Eminescu» sau «Roza Vânturilor»). Ostenitor meticulos, constant şi discret, D-l Marin Diaconu şi-a legat pentru totdeauna numele de destinul postum al marelui profesor.

Ultimul curs integral ţinut de Nae Ionescu la Universitatea din Bucureşti şi stenografiat de studentul de atunci **Dumitru Neacşu**, a apărut de curând la EDITURA «ROZA VÂNTURILOR» (unde în 1990, în ediţie anastatică, apăruse şi volumul de publicistică naeionesciană cu acest titlu), fiind îngrijit de **Marin Diaconu** şi **Dan Zamfirescu** (patronul editurii), acesta din urmă semnând şi cuvântul înainte («"Ultimul curs încheiat" de Nae Ionescu») şi postfaţa («Metafizica secolului XXI»), ambele în stilul cam radicalist şi ditirambic care-l caracterizează. Dintr-o notă a editurii (p. 14) aflăm mai exact: «Contribuţia lui Dan Zamfirescu la îngrijirea ediţiei a constat în clarificarea unor locuri ce prezentau dificultăţi de înţelegere, în propuneri de subliniere a unor pasaje şi în redactarea câtorva note, în cea mai mare parte ele aparţinând lui Marin Diaconu. Toate celelalte contribuţii, privind titlurile şi subtitlurile prelegerilor [prin preluarea mărturisită a metodei încetăţenite de Dumitru Cristian Amzăr şi de comitetul editorial din anii '40 – n. R. C.], stabilirea textului şi completarea lui prin însemnările d-lui Nestor Ignat [alt fost student al lui Nae Ionescu; vezi şi mai jos – n. R. C.], ca şi obţinerea şi retipărirea notelor de la prelegerile de logica colectivelor din 1938 [adnotate parţial; de altfel, cursul însuşi nu pare să fi fost terminat de Nae Ionescu, arestat, din motive politice, la începutul lunii mai şi definitiv destituit de la Universitate – n. R. C.] aparţin lui Marin Diaconu».

Volumul, numărând 330 de pagini (plus ilustraţia fotografică), poartă titlul editorial ***Tratat de metafizică*** şi redă cursul ţinut în anul universitar 1936-1937 (în fapt, numai în 1937, din 12 ianuarie până-n a doua jumătate a lunii mai, nu toate lecţiile fiind datate cu precizie), alcătuit din XXII de lecţii (din păcate, lecţiile XII şi XIII lipsesc din stenograma D-lui Neacşu, iar lecţia X este incompletă, stenograful încurcând paginile; lipsurile se suplinesc oarecum prin rezumatele D-lui Ignat: pentru lecţia X, vezi pp. 244-246; pentru lecţia XII – pp. 248-249; pentru lecţia XIII – pp. 249-251). Nu este exclus ca Nae Ionescu să mai fi ţinut o lecţie, a XXIII-a (vezi p. 211 – «Problema [*unitatea reală a lumii* – n. R. C.] trebuie să o dezbatem mai pe larg, dacă nu se închid acum cursurile universitare...» – şi p. 215, nota 1).

Structura volumului – destul de stufos – este

următoarea: **A.** prima secţiune, cuprinzând **a)** cuvântul înainte (Dan Zamfirescu); **b)** o notă asupra ediţiei (Marin Diaconu şi Dan Zamfirescu); **c)** cursul propriu-zis (pp. 15-216, unele lecţii fiind însoţite de note editoriale plasate la sfârşit); **B.** a doua secţiune, cuprinzând **d)** «O mărturie» despre profesorul Nae Ionescu (Nestor Ignat); **e)** rezumatele, utile şi inteligente, a 18 lecţii din cursul de Metafizică (realizate în epocă de studentul Nestor Ignat); **f)** notele aceluiaşi la cursul de Logica colectivelor din 1938 (pentru numai 6 lecţii); **g)** «"Misterul" morţii lui Nae Ionescu în lumina ultimelor revelaţii documentare şi a unei scrisori inedite de la Cella Delavrancea [document comunicat în 1995 de regretatul Octavian Ghibu, fiul lui Onisifor Ghibu, şi reprodus fotografic pe coperta 3 – n. R. C.]» (Dan Zamfirescu; studiu destul de substanţial – pp. 268-315 – şi bine documentat, demonstrând slăbiciunea ipotezelor senzaţionaliste privitoare la moartea prematură a profesorului); **h)** «În loc de postfaţă...» (Dan Zamfirescu); **i)** planşe cu fotografii inedite (din perioada relaţiei lui Nae Ionescu cu Lucia Popovici-Lupa, aprox. 1933-1938).

Traseul ideatic al cursului naeionescian ar putea fi fixat prin următoarele repere: precizări preliminare (rostul metafizicii, care, zice Nae Ionescu, este un soi de «ofrandă lirică» vizând «echilibrul» şi «împăcarea» omului prin experienţa «absolutului»); consideraţii despre Fiinţă şi Existenţă; raportul acestora cu Eul; determinarea obiectului metafizicii («Cea mai simplă şi mai sigură definiţie a metafizicii este *transcendenţa*», conchide profesorul); raportul dintre mistică, religie şi metafizică; rolul fundamental al «trăirii»; consideraţii despre timp, spaţiu, libertate şi cunoaştere; raportul «cunoaştere-iubire-dăruire-mântuire»; problema suferinţei; drama existenţială a umanului; *comunitatea* – cale spre *comuniunea* cu Dumnezeu (concepţie foarte apropiată de înţelesul *ortodox* al *Bisericii*).

Cursul capătă dimensiunile şi semnificaţia unui *testament filosofic*, sau mai exact spus *spiritual*, nu doar al profesorului, ci – sugerează chiar el în lecţia introductivă, poate bravând, dar nu fără tâlc – al unei întregi epoci sau vârste spirituale: «Dacă [...] sistemul de metafizică, soluţiile pe care eu vi le voi înfăţişa vor găsi răsunet în d-voastră, dacă d-voastră veţi fi cândva cutia de rezonanţă pentru ceea ce vă spun, atunci soluţia mea nu va putea să rămână un exerciţiu personal, ea va fi *mărturisirea metafizică de credinţă a unei generaţii*, a unei epoci istorice» (p. 27). Având în vedere uriaşa influenţă a lui Nae Ionescu, atât în epocă, cât şi după aceea, observaţia lui nu ne apare deloc exagerată sau lipsită de temei. Nu ştiu dacă el a deschis într-adevăr drumul «metafizicii secolului XXI», cum susţine un Dan Zamfirescu, dar ne-a dăruit, în orice caz, cea mai interesantă şi mai vie construcţie metafizică românească a secolului XX, în destul de mare concordanţă cu esenţa spiritualităţii noastre tradiţionale, creştin-ortodoxe.

Încheiată opera de editare a cursurilor sale, rămâne să le vedem adunate într-o mare ediţie completă (dacă nu «critică», cum s-ar cuveni, măcar cât mai profesional realizată); e reconfortant de ştiut că bazele unei astfel de ediţii s-au pus deja, la Editura «Crater» din Bucureşti (a D-lui Ion Papuc), sub îngrijirea aceloraşi neobosiţi Marin Diaconu şi Dora Mezdrea (ediţia a fost inaugurată, acum câteva luni, de apariţia volumului VI, primul rezervat publicisticii; pe cât pot anticipa, volumele I-V vor reuni cursurile universitare, iar volumele de la VII încolo – restul publicisticii şi corespondenţa; probabil că ediţia ar putea avea X-XII volume format mare, înscriindu-se printre monumentele editoriale ale culturii româneşti contemporane). Nae Ionescu o merită cu prisosinţă.

ANUNŢ

Luni, 18 octombrie 1999, ora 17.30, Asociaţia Culturală Naţional-Creştină "Petre Ţuţea" organizează, la Casa de Cultură a Studenţilor din Bucureşti (Calea Plevnei, în spatele Operei Române), un colocviu cu tema "Petre Ţuţea - omul mileniului trei". Vor participa, printre alţii, d-nii Alexandru Popescu-Prahovara, Adrian Boieru şi Răzvan Codrescu.

ASOCIAŢIA "PETRE ŢUŢEA"

Spaţiul nu-mi mai îngăduie mai mult decât o prezentare sumară a altor câteva apariţii, de data aceasta de interes strict teologic.

La EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC două titluri noi se impun atenţiei: ***Împărtăşirea Sfântului Duh*** de **BORIS BOBRINSKOY** (520 pp.) şi ***Puterea Cuvîntului în Biserica dreptmăritoare*** (252 pp.) de **JOHN BRECK** (care ne-a vizitat de curând ţara), ambele în seria «Teologi ortodocşi străini».

Părintele Boris Bobrinskoy (căruia nu-mi aduc aminte să-i mai fi apărut vreo carte în limba română este una dintre marile figuri ale teologiei ortodoxe ruse din exil. Născut în 1925 la Paris, el este în prezent decan al Institutului Teologic Ortodox «Saint Serge». Dintre numeroasele sale contribuţii în domeniul teologiei dogmatice şi liturgice (multe risipite prin reviste de specialitate şi volume colective), se cuvine menţionat cu precădere monumentalul tratat *Le mystère de la Trinité*. Volumul *Împărtăşirea Sfântului Duh* constituie un dens tratat de pnevmatologie în XXII de capitole, prefaţat (pp. 5-11) de **Olivier Clément** («Autorul nostru străbate neobosit calea împărătească a marii patristici, cu vădită predilecţie pentru Sf. Vasile cel Mare [...] Însă, originalitatea lui Boris Bobrinskoy constă, după părerea mea, în adânca cunoaştere pe care o are nu numai despre elenismul creştin, ci şi despre ceea ce s-ar putea numi, schematizând, semitismul creştin şi rădăcinile sale biblice..») şi tradus în româneşte de **Măriuca** şi **Adrian Alexandrescu**.

Părintele John Breck (un autor publicat la noi tot în premieră, ne înştiinţează editorii), provenit dintr-o familie de protestanţi americani şi convertit la Ortodoxie, a fost multă vreme profesor la Academia Teologică Ortodoxă «Sfântul Vladimir» din New York (unde a editat şi revista *St. Vladimir's Theological Quarterly*), iar în prezent predă tot la «Saint Serge». A semnat, între altele, volumele *The Shape of Biblical Language. Chiasmus in the Scriptures and Beyond* şi *The Spirit of Truth (I). The Origins of Johanine Pneumatology*. Volumul proaspăt apărut în româneşte, în traducerea **Monicăi E. Herghelegiu**, reuneşte în cele două secţiuni («Interpretarea Cuvântului» şi «Trăirea Cuvântului») articole scrise între 1975-1983 («Eseurile acestui volum au fost scrise pentru a explica şi a scoate în evidenţă "puterea Cuvântului" ca mijloc prin care evenimente mîntuitoare ale trecutului sunt "actualizate" în fiecare moment prezent al vieţii şi experienţei Bisericii», ni se mărturiseşte în prefaţă) şi publicate în volum în 1986.

O menţiune merită neîndoielnic micul volum (100 pp.) ***Ortodoxia şi internaţionalismul religios*** (EDITURA «SCARA», România [sic], 1999) – antologie de texte (arh. **Mihai Urzică**, arhim. **Vasilios Gondikakis**, arhim. **Gheorghios Capsanis**, pr. **Gheorghe Calciu**, arhim. **Ilie Cleopa**, ierom. **Iosif Paşca**, **Î. P. S. Bartolomeu Anania** etc., alcătuitorul rezultând a se numi **Ioan S. Murgu**) împotriva falsului «ecumenism» contemporan, apărută cu binecuvântarea P. S. Galaction, Episcopul Alexandriei şi Teleormanului, şi închinată de realizatori memoriei ieromonahului Iosif Paşca.

Răzvan CODRESCU

APEL

Redacţia revistei face un nou apel către acei abonaţi (din ţară şi străinătate) care au primit revista, dar nu şi-au achitat abonamentele, să aibă bunăvoinţa de a expedia cât mai repede sumele corespunzătoare pe adresa indicată în caseta redacţională, spre a ne ajuta să asigurăm apariţia regulată a publicaţiei. *(REDACŢIA)*

cuvine-se... cuvine-se... cuvine-se...cuvine-se... cuvine-se... cuvine-se...

NICU POPESCU - VORKUTA

În urmă cu aproape 58 de ani, în cimitirul Viişoara din Ploieşti, câţiva tineri încadraţi în Frăţiile de Cruce păşeam în urma unor părinţi zdrobiţi de durere, conducând la locul de veci pe studentul Badea Popescu, mezinul familiei, asasinat în ziua de 21 ianuarie 1941 împreună cu comandantul legionar Victor Silaghi, pe treptele Prefecturii judeţului Prahova. Nicu Popescu, după ce mai cunoscuse detenţia în lagărul de la Vaslui, nu putea participa, la fel ca şi alţi fraţi ai lui, pentru a nu fi arestat de Siguranţă. Cei doi fraţi, Nicu şi Badea, fuseseră nedespărţiţi. Împreună au intrat în Frăţiile de Cruce, împreună au cunoscut educaţia legionară, împreună au luptat la 3 septembrie 1940 în preajma postului de radio de la Bod, jud. Braşov, şi tot împreună au condus organizaţia de Prahova a tinerilor, Nicu Popescu ocupându-se în special de cei din Corpul Muncitoresc.

NICU POPESCU s-a născut la Ploieşti, în familia unui mic industriaş (unul dintre printre primii fabricanţi de paste făinoase din ţară), la 30 iulie 1918. Fuseseră şapte fraţi: Petre, Stelu, Radu, George, Ion, Nicu şi Badea. Nu numai un grad de rudenie mai îndepărtat îl făcea pe tatăl meu să se oprească de fiecare dată când venea de la Strejnicu la Ploieşti în faţa casei familiei Popescu, ci şi stima pe care şi-o arătau reciproc. În felul acesta, de mic copil i-am cunoscut pe fraţii Popescu.

După durerea despărţirii de Badea, Nicu Popescu, urmărit de agenţii Siguranţei, trece hotarul vremelnic de atunci al ţării, adăpostindu-se la început în Cluj. În 3 martie 1941 ajunge la Viena, unde munceşte la căile ferate, iar mai târziu la fabrica de avioane Messerschmidt. În august 1941, 400 de legionari din Austria, cărora li se promisese "găzduire" în Germania, sunt aduşi în lagărul din Rostock, iar mai târziu la Buchenwald. La sfârşitul războiului, Nicu Popescu, împreună cu alţi camarazi, îşi manifestă dorinţa de a lupta împotriva comunismului în ţara lor. Au cerut să fie paraşutaţi în munţii Ciucaş, pe care Nicu Popescu îi cunoştea bine, dar paraşutarea s-a făcut în apropierea comunei Cârţişoara, jud. Sibiu. În drum spre Bucureşti, unde fusese chemat, mai trece o dată să-şi vadă familia.

În 10 martie 1945 este arestat, cu alţi cinci camarazi din grupul celor paraşutaţi, şi este dus, după o scurtă anchetă, în URSS. Trece pe rând prin închisorile Lublianka, Lefortovo, Botîrkii, ca să ajungă în cele din urmă dincolo de cercul polar, în lagărul de la Vorkuta. Lucrează în diferite mine de cărbune, până în februarie 1955, când "coboară" în lagărele din Potima, pentru ca în sfârşit, în 5 decembrie 1955, să revină la Bucureşti. Arestarea celor reveniţi din URSS a avut loc la scurt timp. Suferind de tuberculoză pulmonară, este iniţial internat în spitalul închisorii Jilava, îndură alte anchete la sediul Securităţii din Calea Rahovei şi ajunge la Aiud cu o nouă condamnare de 20 de ani muncă silnică. Este pus în libertate pe 30 iulie 1964, deci chiar în ziua lui de naştere, la vârsta de 46 de ani, după 20 de ani de detenţie, în afara anilor petrecuţi în lagărele din Germania. Revine în Ploieşti, unde se afla o parte a familiei sale. Lucrează la rafinăria Vega din Ploieşti, se căsătoreşte şi are marea bucurie de a fi tatăl unui băiat, Radu Popescu. Până la pensionare (26 august 1988) este în permanenţă urmărit şi anchetat de organele Securităţii. Dar Nicu Popescu - Vorkuta, aşa cum mărturiseşte în cutremurătoarea carte *Un legionar dincolo de cercul polar*, în spiritul moralei creştine care l-a îndrumat în întreaga lui viaţă şi până în clipa morţii, nu poartă nici o umbră de ură împotriva torţionarilor săi: "Tuturor celor care m-au chinuit şi maltratat, un creştinesc «Dumnezeu să-i ierte»."

Cu două săptămâni înaintea plecării dintre noi, l-am vizitat la Ploieşti. Cel care era sufletul tuturor activităţilor din judeţul Prahova, cel care răspândea tuturor celor dornici să citească noile apariţii de carte sau reviste, cel care cu puţin timp în urmă îl îngrijise pe preotul Bellu pe patul de moarte, deşi chinuit de durerile ultimei boli, era totuşi senin şi împăcat cu gândul plecării dintre noi.

A închis ochii în 16 septembrie 1999, vegheat de credincioasa lui soţie şi de camaradul cu care se întorsese cândva de la Aiud, inginerul Dragon. A plecat să-l întâlnească pe Badea, dragul lui frate, şi pe cei din oastea cea mare a celor morţi în credinţa legionară.

După o viaţă atât de zbuciumată, Dumnezeu să te odihnească, iubite camarad Nicu Popescu.

Flor STREJNICU

IOAN CORNEA

Născut la 2 aprilie 1924, în comuna Chişindia, judeţul Arad, dintr-o familie de ţărani gospodari, **IOAN ILIE CORNEA** s-a înregimentat încă din adolescenţă în Frăţiile de Cruce, ducând o vie activitate de-a lungul anilor, iar când comuniştii au pus mâinile pe frâiele ţării, s-a ataşat mişcării de rezistenţă anticomunistă de pe valea Crişului Alb, condusă de legionarul Cantemir Gligor.

A executat mai bine de 4 ani de închisoare, fiind condamnat de Tribunalul Militar Timişoara şi trecând pe la Canalul Dunărea-Marea Neagră, Gherla şi Aiud. Au rămas acasă, în grija mamei lor, cele două fiice, Voichiţa şi Doina, de vârstă fragedă.

După 1989 a devenit un activ membru al A.F.D.P. Arad, participând la toate acţiunile acesteia, precum şi la manifestările organizate în ţară, de către foştii deţinuţi politici din alte filiale.

În închisoare a devenit apropiatul multor intelectuali, care l-au apreciat pentru inteligenţa lui, pentru dârzenia lui şi pentru ajutorul pe care-l oferea camarazilor mai bătrâni pentru îndeplinirea normelor draconice, aplicate la Canal, în scopul declarat de exterminare a "duşmanilor poporului".

Moartea lui lasă un adânc regret în inimile celor ce l-au cunoscut şi apreciat. La înmormântarea lui au fost de faţă un grup de membri ai Asociaţiei din Arad, precum şi Cantemir Gligor, care a ţinut să fie prezent, în ciuda stării sale precare de sănătate.

Despre meritele decedatului au vorbit Cantemir Gligor şi subsemnatul, din partea A.F.D.P. Arad.

Corneliu CORNEA

PETRE BAICU

Pe 27 august a.c., la Braşov, s-a stins din viaţă, la vârsta de 91 de ani, PETRE BAICU, unul dintre cei mai de seamă membri ai A.F.D.P.R., dintre aceia pe care Dumnezeu i-a învrednicit să supravieţuiască iadului de pe pământ, spre a aduce mărturie despre fărădelegile celor fără de lege.

Petre Baicu s-a născut la 8 iunie 1908, în comuna Pleşcoi din judeţul Buzău, într-o familie de ţărani români cu credinţă şi frică de Dumnezeu, cu dragoste de neam şi de ţară. După şcoala primară din satul natal, Petre Baicu a urmat cursurile Liceului "Polizu" din Bucureşti, pe care l-a absolvit în 1932, ca apoi să se angajeze la I.A.R. Braşov.

Intrând în Mişcarea Legionară, Petre Baicu şi-a asumat toate responsabilităţile şi toate riscurile luptei legionare. Începând din 1938 (anul asasinării Căpitanului), a cunoscut rigorile şi umilinţele arestărilor şi anchetelor la care au fost supuşi mărturisitorii cauzei legionare. Tragediile anului 1940 îl găsesc la datorie. Este numit şef al Corpului Legionar Muncitoresc din Braşov, deţinând tot acolo şi funcţia de preşedinte la Camera de Muncă.

După evenimentele din ianuarie 1941, Petre Baicu este arestat, anchetat şi apoi internat în lagărul de la Sărata, iar în 1942 este trimis pe frontul din Rusia, în linia întâi, cu menţiunea "Legionar periculos". Participarea la "Cruciada împotriva bolşevismului" nu a resimţit-o ca pe o pedeapsă, ci ca pe un prilej de a-şi sluji ţara sfârtecată prin trădările şi rapturile din 1940.

La terminarea războiului, reîntors la Braşov, îşi reia activitatea politică, ca şef al legionarilor braşoveni şi lider al rezistenţei anticomuniste. În toamna lui 1945 este arestat de Siguranţă şi predat reprezentanţei N.K.V.D. din garnizoana Braşov, unde este supus anchetei şi torturilor, ca apoi să fie predat Ministerului de Interne român, condus pe atunci de "cozile de topor" ale Moscovei. În februarie 1946 este eliberat, dar după doi ani este arestat şi anchetat din nou; negăsindu-i-se motive temeinice de trimitere în judecată, rămâne, ca alte mii de asemenea victime, "uitat" în carcerele tăinuite ale Securităţii. După alţi doi ani, este trimis pe şantierul de exterminare de la Canal, apoi în alte închisori ale gulagului românesc. După nouă ani de detenţie ilegală, lui Petre Baicu i se înscenează un proces (judecat la Sibiu), unde i se pun în sarcină fapte imaginare, inventându-i-se şi complici, împreună cu care este condamnat la 17 ani şi întemniţat la Aiud. Eliberat în 1964, se întoarce la Braşov, unde va face faţă unui noian de greutăţi, inclusiv pe plan familial.

După evenimentele din decembrie 1989, Petre Baicu are o prezenţă activă în viaţa politică a Braşovului, atât la conducerea A.F.D.P., cât şi în Alianţa Civică.

Vremurile şi experienţele trăite se oglindesc în cărţile pe care le-a publicat spre sfârşitul vieţii: *Povestiri din lagăre şi închisori* (1995), *Rezistenţa în munţi şi în oraşul Braşov* (1997), *Memorial de război* (1997). Petre Baicu a fost membru al Uniunii Scriitorilor din România, iar semnătura sa a apărut în mai multe publicaţii post-decembriste.

Dumnezeu să-l odihnească în ceata drepţilor Săi.

Nicolae POP

MIHAI DAVID-GHINDĂOANI

S-a stins din viaţă la 17 martie 1999, în satul Ghindăoani din judeţul Neamţ, în a treia zi de la împlinirea venerabilei vârste de 92 de ani, învăţătorul **MIHAI DAVID**.

Era născut în satul în care şi-a petrecut şi ultimele zile de viaţă, la 14 martie 1907. După absolvirea, ca şef de promoţie, a Şcolii Normale din Piatra Neamţ, funcţionează timp de un an ca învăţător în judeţul Sibiu, apoi se transferă pentru doi ani în sudul Basarabiei. După acest stagiu în provinciile alipite prin Marea Unire, începând cu anul şcolar 1930-1931, se transferă în satul său natal.

Se ataşează Mişcării Legionare încă de la înfiinţarea acesteia, în anul 1927, rămânând fidel crezului legionar până în ultima clipă a vieţii. Este unul dintre participanţii activi la câştigarea alegerilor parţiale de la Neamţ, din anul 1931, prin care Corneliu Zelea Codreanu a fost ales deputat în parlamentul ţării. Este arestat în noaptea de 9-10 decembrie 1933, la a treia dizolvare a aripii politice a Mişcării Legionare de către guvernul I.G.Duca. În anii 1935-1936 participă la taberele de muncă de la Rarău şi de la Carmen Sylva; i se atribuie calitatea de comandant-ajutor.

Desfăşoară activitate de organizare şi educare a cuiburilor legionare pe raza plasei Târgu Neamţ, fiind în conducerea organizaţiilor din judeţul Neamţ, împreună cu avocatul Ion Herghelegiu. Internarea într-un sanatoriu la Predeal (se îmbolnăvise de TBC) îl salvează de la moarte; camaradul său Herghelegiu va fi ucis mişeleşte la Braşov, în împrejurările cunoscute, în zilele negre ale lui septembrie 1939.

A doua arestare survine la 18 mai 1948; este anchetat după metodele acelor vremuri, rezistă şi este pus în libertate după 14 luni, la 29 iulie 1949.

Încă 50 de ani care au urmat eliberării sale din închisoare, bădia Mihai David a trăit o viaţă exemplară, în spirit naţional şi creştin, fiind un mentor pentru cei care l-au cunoscut. A fost mereu un român adevărat şi un creştin autentic. În anii grei de după al doilea război mondial, învăţător fiind la Ghindăoani, asigură spaţiul necesar în propria locuinţă, amenajând o sală de clasă cu tot mobilierul necesar. Neavând copii, înzestrează pe un copil orfan cu o casă şi 17 prăjini de grădină. Donează frumoasa lui bibliotecă fraţilor vitregiţi de soartă de peste Prut. La iniţiativa şi contribuie la înfiinţarea punctului muzeistic pe locul casei natale a celebrului său consătean Vasile Conta.

Este un nume în istoria învăţământului nemţean prin contribuţiile la activitatea Asociaţiei Învăţătorilor din judeţul Neamţ, prin colaborările la revista *Apostolul* şi prin cărţile pe care le-a scris. Foştii săi colegi, anunţând în presa locală trecerea sa în veşnicie, au scos în evidenţă marea onestitate a acestui cărturar şi scriitor, "care şi-a purtat cu cinste timp de 92 de ani numele nepătat".

Dar elogiul cel mai semnificativ îl cuprinde necrologul apărut în cotidianul *Ceahlăul*, din 22 martie 1999, referitor la "cărturarul Mihai David, personalitate plurivalentă, scriitor, învăţător din elita învăţământului nemţean, memorialist, folclorist, întemeietor de lăcaşuri de cultură, dar, mai presus de toate, un patriot adevărat". Se fac referiri la perioada de închisoare, "doar pentru vina de a-şi fi iubit patria cu patimă, împotriva falsităţii, minciunii, înstrăinării şi demagogiei".

Pentru camarazii rămaşi în viaţă, la durerea despărţirii de bădia Mihai David, asemenea rânduri constituie o mângâiere şi semnul că idealurile cărora şi-a închinat viaţa nu rămân de izbelişte.

Dumnezeu să-l odihnească în pace şi să-i fie amintirea binecuvântată.

Neculai POPA

I

Este cert că diaspora românească este deja de ordinul milioanelor (fără a-i trece la socoteală pe românii, încă şi mai numeroşi, din provinciile istorice înstrăinate); altfel spus, emigraţia a luat deja proporţiile unei *alte Românii*, împrăştiate în patru vânturi de vitregiile istoriei contemporane. Aceşti români de peste hotare, emigraţi treptat mai ales în ultima jumătate de veac, sunt adeseori mai responsabili şi mai lucizi în faţa provocărilor istoriei decât fraţii lor de acasă, ba chiar mai sensibili – probabil şi dintr-un reflex compensatoriu al înstrăinării – la problemele destinului românesc.

Desigur, vrajba pe care Securitatea vechiului regim (dar şi tentaculele acesteia de după 1989) a întreţinut-o în mod deliberat, atât în sânul exilului, cât şi între exil şi cei de ţară, a minat într-o măsură regretabilă unitatea de acţiune şi reacţiune a românismului. Cu toate acestea, comunităţile româneşti din afara ţării au făcut eforturi admirabile atât pentru a-şi depăşi problemele proprii, cât şi pentru a sprijini eforturile de redresare ale celor de acasă. Nu se poate aştepta, fireşte, «mântuirea» naţională în primul rând de la cei risipiţi prin lumea largă; dar aceştia, în măsura în care nu acceptă pervertirea şi înstrăinarea sufletească, pot constitui un factor important al resurecţiei viitoare.

În cadrul atât de larg al «emigraţiei» sau «diasporei» româneşti (cum suntem nevoiţi astăzi să-i numim *global* pe românii care au părăsit – şi continuă să părăsească – ţara), un rol fundamental revine **Exilului** propriu-zis, adică acelei categorii de oameni siliţi să plece spre alte orizonturi din motive politice, pentru a-şi salva familia, viaţa sau conştiinţa. Aceştia au alcătuit, începând din anii '40, un adevărat front misionar, călăuzit şi sudat mai cu seamă de două idei supraordonatoare (şi complementare): *tradiţia naţională* şi *lupta anticomunistă*. Acest vechi exil constituie, fără îndoială, *axa morală* a diasporei actuale, elita ei mărturisitoare. Aici trebuie căutate, de către generaţiile mai noi, marile *modele* de conştiinţă sau vrednicie românească. Spre a nu se preface într-o simplă turmă rătăcitoare, fără identitate şi fără ideal, tinerii români, atât cei născuţi «dincolo», cât şi cei emigraţi de curând, trebuie să urmeze aceste pilde ilustre, opunând *ethos-ul* adevăratului Exil primejdioaselor ispite ale individualismului şi indiferentismului. Şi nu este vorba doar de ceea ce unii tind să califice drept «frondă romantică» împotriva vremurilor sau simplu «idealism», căci acest Exil venerabil oferă nenumărate exemple de autorealizare concretă, socială şi profesională, cu care se pot mândri deopotrivă şi ţara de origine, şi ţările de adopţie. Credinţa şi demnitatea nu exclud câtuşi de puţin simţul practic şi vrednicia; dimpotrivă, acestea se potenţează reciproc, zugrăvind icoana plinătăţii.

Romanul *De ce am fugit de acasă* pune în faţa cititorilor tocmai o astfel de icoană – pilda unei vieţi exemplare, care s-a zidit fără a-şi sacrifica *temeiurile*, care s-a împlinit în conjunctural fără a uita *esenţialul*. Or *temeiul* şi *esenţa* fiecărui om se află în aceea că aparţine, prin naştere şi cu voia lui Dumnezeu, unui anumit cod identitar; fiecare dintre noi *actualizăm* un neam care ne precede şi ne supravieţuieşte. Suntem cu adevărat noi înşine numai prin raportare la un *acasă*, care nu este doar spaţiul de obârşie, ci şi răsfrângerea lui în sânge şi în suflet.

II

Dintre figurile exemplare ale vechiului Exil românesc, unele au devenit adevărate legende vii. Printre acestea se înscrie şi figura excepţională a exilatului ardelean **Nicolae Pora**, de la care au de învăţat, cu asupra de măsură, atât «idealiştii», cât şi «pragmaticii»...

Silit să părăsească ţara în primăvara lui 1941, pe fondul prigoanei dezlănţuite împotriva tineretului naţionalist, tânărul inginer Nicolae Pora, după ce în anii războiului îşi poartă surghiunul prin Bulgaria şi Austria (unde face parte din Armata Naţională a dreptei româneşti în exil), ajunge pentru câţiva ani în Franţa, la Paris, unde lucrează (pe un post inferior pregătirii sale) la o fabrică de ciocolată (făcându-se deja remarcat prin eficienţă şi inventivitate).

În 1950, se hotărăşte să plece în Canada, unde existau mai multe posibilităţi de a-şi face un rost, în condiţiile în care, pe de o parte, trebuia să ia totul «de la zero», iar pe de altă parte

nu admitea să se rezume la o subzistenţă cenuşie, care să nu-i facă cinste *ca om* şi *ca român*. «Mai înainte de *a veni* în Canada – preciza într-un interviu – m-am gândit *ce-o să fac* în Canada»; destinul trebuia asumat, dar viaţa nu trebuia trăită la întâmplare! Pe atunci, pentru a putea fi primit în Canada, trebuia să te angajezi că vei lucra cel puţin un an în agricultură. Tânărul inginer s-a gândit să aleagă un câmp de activitate mai puţin exploatat, cu posibilităţi de valorificare în viitor, în care să-şi folosească totodeodată şi pregătirea superioară pe care o avea. A optat pentru creşterea industrială a ciupercilor. S-a iniţiat în Franţa şi, când a ajuns în Canada, era aproape un specialist în domeniu. A pornit cu un contract modest (50 de dolari pe săptămână, masă şi cazare), a lucrat câte 18 ore pe zi, s-a perfecţionat fără răgaz, teoretic şi practic, iar priceperea şi tenacitatea l-au făcut să ajungă, în scurtă vreme, unul dintre cei mai mari specialişti din lume în creşterea ciupercilor, precum şi unul dintre cei mai prosperi oameni de afaceri din Exilul românesc. Izbânzile materiale sau solicitările familiale (soţia sa, cu care se căsătorise la Hamilton, puţin după venirea în Canada, i-a dăruit patru copii: trei fete şi un băiat) nu l-au făcut câtuşi de puţin să neglijeze latura ştiinţifică, păstrându-se la zi cu toate noutăţile în materie (din 1958 şi până azi participă anual, în luna iunie, la sesiunile informative de specialitate de la Universitatea din Pennsylvania, făcând parte dintr-un comitet internaţional de consultanţă şi finanţare a cercetărilor în domeniul creşterii ciupercilor). Actualmente este patronul unei uriaşe ciupercării ultratehnologizate (cea mai mare din Canada şi a doua, se pare, de pe continentul american). Bazele acestei întreprinderi (*Metcalfe Continental Mushroom*, regiunea Ottawa) s-au pus în 1972, iar prima recoltă a fost culeasă în 1973. La început se obţineau două-trei recolte pe an; apoi, printr-o permanentă perfecţionare tehnologică şi organizatorică, s-a ajuns la patru recolte şi jumătate pe an, pe urmă la şase şi jumătate, iar de curând la opt şi jumătate!

Seriozitatea, priceperea şi vrednicia i-au adus un binemeritat renume printre concetăţeni, fiind considerat astăzi unul dintre oamenii cei mai importanţi ai provinciei Ontario; la Ottawa, aceşti oameni de seamă sunt onoraţi cu busturi publice, iar printre ele se găseşte şi cel al românului Nicolae Pora.

Deşi a stat departe de ţară vreme de aproape 60 de ani (a revăzut România abia în 1998, cu prilejul *Romfest*-ului organizat la Bucureşti), românismul său n-a suferit ştirbire: vorbeşte perfect româneşte (cu tot parfumul graiului ardelenesc), îi place «să petreacă» înconjurat de români (şi cu cântece de pe acasă), participă la toate marile reuniuni româneşti din «Lumea Nouă» (este principalul ctitor al *Romfest*-ului – festival bienal al românilor de pretutindeni), finanţează generos acţiunile culturale cu caracter naţional şi citeşte regulat presă românească (din diaspora, dar şi din ţară), se bucură sau se mâhneşte pentru orice împlinire sau neîmplinire naţională. A rămas, fundamental, un om de dreapta, legat de ordinea creştină şi de tradiţie în genere. S-a străduit enorm pentru ridicarea unei biserici româneşti la Ottawa şi e mândru că şi-a adus contribuţia la întemeierea şi dăinuirea Câmpului Românesc de la Hamilton (în apropiere de Toronto), unde funcţionează centrul cultural «Nae Ionescu». Un rol deosebit a avut şi-n editarea revistei lunare *Cuvântul Românesc* (ce apare regulat de aproape un sfert de veac).

La capătul unui interviu acordat în 1992 revistei *Puncte cardinale*, mărturisea răspicat că, în opinia sa, temeiurile unei posibile renaşteri româneşti (în care n-a încetat nici o clipă să creadă) sunt «credinţa în Dumnezeu», «dragostea de neam», «dorul de muncă» şi «grija faţă de generaţiile viitoare». Pe lângă cele menţionate de interlocutor, eşti însă ispitit să mai adaugi una: o tenacitate precum cea a D-lui Pora şi a marii generaţii a României interbelice...

III

Această viaţă, deopotrivă aventuroasă şi exemplară, o prezintă, într-o formă discret romanţată, cartea semnată de D-na **Mia Pădurean***. Titlul redă o întreagă dezbatere interioară, vie în orice suflet de exilat, dincolo de împliniri sau neîmpliniri: ***De ce am fugit de acasă***... E o întrebare care se cere după răspuns şi o mărturie care se cere după dreapta înţelegere. Nicolae Pora (*Mircea Mureşan*, în roman) *n-a vrut* să fugă, ci *a fost nevoit* să fugă; dar a ştiut să-şi chivernisească fuga şi s-o răzbune prin fidelitate. Sufleteşte, a fost întotdeauna acasă, onorându-şi obârşiile, în faţa oamenilor şi în faţa lui Dumnezeu.

Autoarea – ea însăşi ardeleancă din părţile Blajului şi «argint viu» al exilului canadian – reuşeşte o emoţionantă consonanţă spirituală cu personajul central, pe care-l povesteşte ca un *alter ego*, năzuind autenticitatea mai mult decât artificiul estetic.

Viaţa lui «Mircea Mureşan» se împleteşte, în primele opt părţi ale romanului, cu istoria zbuciumată a luptei naţionale din perioada 1930-1945. Biografia personajului se mişcă pe fresca vastă a epocii. În primele şase părţi (prima jumătate a romanului) acţiunea se petrece «acasă», între Nadeş şi Bucureşti, iar peste ea pluteşte umbra însufleţitoare a Căpitanului, numit ocolit «Iancu al Bucovinei» (evocat mai pe larg în partea a şasea), care dă sens jertfelor prezente şi viitoare. Celelalte şase cărţi stau sub semnul «fugii», al asumării treptate a destinului de exilat (pe traseul Bulgaria-Iugoslavia-Austria-Germania-Franţa-Canada), ultimele trei acoperind perioada canadiană, cu un amestec inefabil de *triumf* («Cei care nu reuşesc în viaţă nu reuşesc pentru că n-au dorinţa de a reuşi» – sună deviza patronului de la Metcalfe) şi *nostalgie* («Nu vreau să mor bogat, vreau să mor român» – mărturiseşte acelaşi).

De ce am fugit de acasă rămâne astfel mărturia romanescă – epică în formă şi lirică în fond – a unui românism răstignit şi a unei vrednicii răscumpărătoare, ce s-ar cuveni să-i pună pe gânduri pe leneşii şi uitucii acestui neam, pe cei ce riscă să moară... nici bogaţi, nici români.

Răzvan CODRESCU

---

* De aceeaşi autoare: *Florile nu mor niciodată* (roman pentru care a primit diploma de onoare a «Asociaţiunii Transilvane pentru Literatură Română şi Cultura Poporului Român»); *Amar şi nădejde*; *Teatru pentru copii şi adolescenţi*. Mia Pădurean este membră a Uniunii Scriitorilor din România, a Societăţii Scriitorilor Canadieni din Ontario şi a Academiei Româno-Americane, membru fondator al asociaţiei de binefacere pentru copiii orfani din România *Association des ésprits de lumière* şi al revistei *Danubius*, regizor şi interpret în cadrul grupului folcloric «Româncuţele» (funcţionând cu succes în contextul generos al multiculturalismului canadian). Ultimul său roman a apărut în această toamnă la Editura Puncte Cardinale, în noua colecţie «Memoria Exilului».

Editura PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 251100996517509

Gabriel CONSTANTINESCU (director),
Răzvan CODRESCU (redactor şef),
Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct),
Ligia BANEA (secretar de redacţie), Marcel PETRIŞOR, Florea TIBERIAN
Adresa Redacţiei: 2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii 109, tel. 069/422536

Tehnoredactare computerizată "PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L Printing Company